



NA LETOŠNJI KONFERENCI ZVEZE KOMUNISTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE, VIŠJIH IN VISOKIH ŠOL TER AKADEMIJ SO SE KOMUNISTI ZAVZELI ZA ENOTNOST POGLEDOV NA TEMELJNA VPRAŠANJA TER ODLOČNOST IN PRIPRAVLJENOST, DA ODSTRANIJO UGOTOVLJENE NAPAKE

BERITE!

3. stran

ŠTUDENT – HONORAREC

4. stran

KAKO DOLGO ŠE?

11. stran

NAJNEVARNEJŠA
DIVJAČINA

Komunisti morajo biti korak pred prakso

V soboto, 17. novembra, je bila konferenca Zveze komunistov ljubljanske univerze, visokih in višjih šol ter akademij. Delu konference je prisostvovalo 52 delegatov osnovnih organizacij in 23 članov dosedanjega univerzitetnega komiteja. Referat in poročilo sta zajela obdobje dela komunistov v zadnjih dveh letih, ki je bilo prvenstveno usmerjeno v reševanje vprašanj študijske reforme. Tudi pretežna večina diskutantov se je orientirala na ta vprašanja pri odstranjevanju napak in nepravilnosti, ki nujno spremljajo proces reformiranja študija.

Referat o vlogi in nalogah komunistov, je prebral ing. Franc Bitenc, dosednji sekretar UK ZKS. V referatu je med drugim poudaril, da se od komunistov na univerzi upravičeno pričakuje, da so v svojem delu in v svojih konceptih korak pred prakso. Preko diplomantov naših fakultet in preko raziskovalnega dela, pa tudi preko drugih oblik sodelovanja mora univerza odločilno vplivati na razvoj družbenoekonomskih odnosov. Za izpolnjevanje tako postavljene vloge pa komunisti na univerzi ne bi smeli biti odtrgani od prakse, ampak bi morali prav iz temeljitega poznavanja stanja in problematike v praksi izboljševati in prilagojevati programe svojih predmetov. Taka naloga pa postavlja pred naše visokošolske institucije tudi dolžnost, da stalno analitično spremljajo svoj razvoj, programe, koncepte in organizacijo, jih nenehno razvijajo, in prekijo vlogo, ki jo v naši družbi imajo. Komunisti bi morali biti ne le dobri strokovni delavci, strokovnjaki, ampak

na vseh področjih svojega sedanjega in prihodnjega delovanja nosilci modernih, naprednih konceptov. Diplomanti naših fakultet ne bodo mogli biti nosilci sodobne proizvodnje in nadomestilo za sedanjo zavirajočo mojstrsko mentaliteto, če ne bodo že med študijem spoznali tehnologije, ki predpostavlja specializacijo proizvodnje in temeljev naših družbenih odnosov.

Predvsem komunisti, študentje in profesorji bi morali temeljito razpravljati o kompleksu problemov, ki so povezani z reformo študija, in vse svoje sile usmeriti na izboljšanje programov, ki naj bodo sposobni zagotoviti praksi potreben profil strokovnjaka na ravni vseh treh stopenj. Rezultate dela in razprav je potrebno v bodoče tako interpretirati, da bodo usmerjali iskanje načina in poti za nadaljnji razvoj reforme, oziroma njene prave vsebine. To delo bo lahko rodilo uspeh le ob pozitivnem odnosu komunistov do vseh teh vprašanj, drugače pa bo še naprej ob podobnih prilikah vedno znova ugotovljeno kritično stanje.

Dokler na univerzi ne bo dosežena idejna enotnost komunistov, dokler bodo imeli komunisti do tega problema pa tudi do drugih vprašanj liberalen odnos, bodo težave stalno nastajale in obstajale. Dokler bodo komunisti imeli občutek, da so jim stališča in sklepi Zveze komunistov vsiljeni, se ne bodo kot komunisti popolnoma zavzeli za njihovo izpolnitev. Dokler bodo osnovne organizacije z »rokavicami« obravnavale tak nekomunističen odnos članov do sprejetih sklepov, bo Zveza komunistov na univerzi premalo učinkovita, premalo opazna. Idejna in politična vloga Zveze komunistov v sedanji fazi razvijanja socialističnih odnosov pa terja, da je vsak član ZK res aktiven in odgovoren družbenopolitičen delavec in da nastopa z enotnimi stališči pri reševanju problemov, ki nastajajo tam, kjer deluje. Le tako bo mogoče izpolniti vlogo ZK kot najnaprednejšega dela socialističnih sil.

Na konferenci je bil izvoljen nov univerzitetni komitej Zveze komunistov, ki šteje 31 članov. Za sekretarja je bil izvoljen ing. Franc Bitenc, docent na biotehnični fakulteti, za organizacijskega sekretarja pa Marjan Ulčar, študent 4. letnika fizike na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani. MK



NI DILEME: ALI FUNKCIONAR ALI ŠTUDENT

Če bi dnevni redi in zapisniki z mnogih sestankov organizacij Zveze študentov mogli spregovoriti, bi nas prepričali, da je to problem, ki se ga prijemlje že starostna patina. Danes, ko je v žarišču zanimanja vprašanje rotacije funkcij, pa to ni tako zastarel problem.

Našega povojnega profesionalnega aktivista, ki se je kot aktivist rodil, dihal in umrl, smo že zdavnaj pokopali. Ljudi ne delimo več na aktiviste in na »navadne« ljudi. Današnje življenje tega ne prenese več. Sistem samoupravljanja sam aktivira našega človeka, na drugi strani pa tudi terja od njega, da s sebe odvzame svoj malomarni odnos brezbriznosti do družbenega dogajanja.

Proces samoupravljanja, v katerem si krojimo usodo v okviru družbe, pa ne more biti brez težav. Drugje niso brez njih in tudi naša Zveza študentov ni imuna proti njim. Naše dileme ne mislimo podpreti. Kljub temu, da je v naših razmerah to napačna dilema, si pogledimo to zadevo!

Če hočemo malo sistematizirati, lahko naše študente glede na našo dilemo razdelimo v tri skupine: dober študent — dober funkcionar; dober študent — slab funkcionar in končno slab študent — slab funkcionar.

Naša želja je, da bi prvo skupino čim bolj okrepili, ker ustreza zahtevam našega življenja. V drugi skupini so študenti,

ki jim je gol študij vse. Od skript ne pogledajo, da bi jim kdo ne naložil »nepotrebnih« skrbi. — Zadnja skupina je najbolj zaskrbljujoča. Nemalo problemov smo že srečali po naših organizacijah Zveze študentov, ker so »vodilni« bili slabi študentje, z vrsto zaostalih, neopravljenih izpitov, z malomarnim odnosom do študija itd. V teh primerih zamenjamo pričakujemo, da bo še tako ognjevit beseda takega funkcionarja na sestankih pri ostalih — dobrih študentih izzvala kaj drugega kot zaničljivo misel: »Kolega, dosti teh lepih pridig. Če dovoliš, pogledjmo najprej malo v tvoj indeks!«

Nam manjka tudi drugačnih primerov. — Zadolžijo ga za neko funkcijo. Po božno-jo sprejme in se zagriže v naloženo delo. Na študij kar pozabi. Ta je pač njegova »privatna zadeva« in zato postranskega pomena v primeri z njegovo družbeno nalogo. Ko do take stopnje podvrže »privatno« »družbenemu«, da mu začne na študijskem področju teči voda v grlo, je za marsikoga že prepozno, da spozna, da njegov študij ni samo njegova ozka zadeva.

Naše organizacije Zveze študentov bi povečale svoj ugled, če bi nekatere svoje funkcionarje opomnile, da naj se ne utapljaajo pretirano v svojih funkcijah na škodo svojega študija, temveč naj se poglobljajo tudi v svoj študij.

M. Tavčar

Konferenca ZK v Naselju

Osmega nov. zvečer se je kavarna SN zopet napolnila. Imeli smo redno letno konferenco ZK SN. Udeležba (bila bi naj strogo obvezna, kot je pisalo na plakatih v vsakem bloku) je bila zadovoljiva — nad 50%, čeprav so ponekod imeli isti večer sestanke ZK in goriški študentje svojo redno letno skupščino.

Konferenco je začel lanski sekretar ZK SN, Demšič Maca, ki je v svojem referatu podala izčrpno poročilo o delu aktiva ZK v Naselju in o delu sekretariata. S tem

svojim poročilom je nakazala smer diskusije — družbeno samoupravljanje v študentskem naselju.

Diskusija se je začela z referatom tov. Ivanke Vrhovčakove. O družbenem samoupravljanju smo v lanskem študijskem letu precej govorili. Imeli smo sestanke aktivov po blokih, kjer smo bili člani ZK podrobno seznanjeni z novo vlogo študentov v samoupravnih organih Naselja. Vrhovčakova je hotela posebej poudariti, da je treba članom delovnega kolektiva omogočiti čimbolj neposredno odločanje v zvezi s koristimi zavoda, kajti študentsko naselje je odvisno od lastnih dohodkov. Osnovna skrb naj bi bila — nuditi stanovalcem Naselja čim več ugodnosti. V

samoupravnih organih so zaščitene naše koristi, s sodelovanjem v teh organih pa naj se člani vzgajajo v upravljanju družbenih sredstev.

Morda bom naredila krivico tov. Ivanki in še nekaterim kolegom, ki so govorili o kadrovskega vprašanja in o tujih študentih v Naselju, toda diskusija in sploh tempo celotne konference je postal živahen šele, ko se je nekdo z »ogorčenjem« spomnil na letošnje nagajevanje vodstev brigad v Naselju. Ko je delovni predsednik vzpodbujal navzoče k diskusiji o pomembnem vprašanju, ki bi nas res lahko zanimalo in o katerem bi se dalo precej povedati, je zavladala moreča tišina, kot da komaj čakamo tistega resničnega »raznosa«, ki bi se začel z izživeljanjem govorniških sposobnosti nekaterih nadebud-

nih študentov ali študentk (slednjih manj, ker niso tako »revolucionarne«).

S tem ne mislim reči, da smo diskutirali samo o denarnih nagradah, vendar smo 75% celotnega časa porabili za razpravo o naseljskih brigadah.

In sklepi, jedro konference? Niso bili objavljeni! »Ali je pri nas demokracija?« sem slučajno slišala za svojim hrbtom. Delovno predsedstvo je začutilo, da smo že utrujeni od vznemirjajočih in burnih diskusij in je predlagalo, da sklepe izdelata novi in stari sekretariat po konferenci. Sklepi bodo objavljeni pozneje!

Ocena konference ZK SN, vzporedno z udeležbo: zadovoljiva.

Kdaj bomo na naših konferencah razpravljali predvsem o problemih, ki bi nas morali najbolj zanimati?

S.—K.

UNIV PROF. DR. ALOJZIJ VADNAL

Problem matematike na univerzi

a) Slovenščina bi morala biti obvezen predmet s pismenim in ustnim izpitom. Pri tem naj se posveti nekaj več pozornosti obvladanju jezika.

b) Obvezen bi moral biti en tuj jezik.

c) Nadaljnje predmete bi lahko izbiral abiturient med določenimi predmeti. Morda bi prišla v poštev dva sorodna predmeta: matematika in fizika, ali fizika in kemija, ali zemljepis in zgodovina itd. Nikakor pa ne bi zahtevali, da naj se vsi mučijo z matematiko, kakor je to bilo pri stari maturi. Taka matura bi lahko tudi koristno prispevala pri izbiranju novincev na fakultetah. Vsaka fakulteta bi morda zahtevala od novincev maturo določenega tipa. S tem bi se marsikdaj lahko izognili birokratskemu in formalističnemu izbiranju novincev v primerih, ko se teh prijavljuje preveč. Vsi vemo, da na naši univerzi z vpisom nekaj ni v redu. Ponekod je nesmiseln naval, drugod pa za vpis sploh ni zanimanja. Fakultete, na katere

je naval, lahko izbirajo in izberejo najboljše kandidate, slabši pa naj gredo drugam. Dejansko tudi gredo drugam, nekateri celo na matematiko, kje» glede števil vpisanih prav gotovo ni nobenih težav. Zato opažamo na matematiki, da se nanjo ne vpisujejo tisti, ki imajo zanj največ smisla. Menda je dovolj, če omenim, da se dijaki, ki dosegajo na srednješolskih tekmovanjih najboljše ocene, ponavadi ne vpisujejo na matematiko, ampak na kako drugo fakulteto. Vzrok je pač v tem, da poklic matematika niti kot pedagoga niti kot raziskovalca ni preveč vabljiv.

Solanje od prve, preko vmesnih, do najvišje stopnje tvori nek vzgojni sistem, ki oblikuje mladostnika. Ta sistem naj vsebuje možnosti zveznega prehajanja od stopnje do stopnje, in sicer tako, da med posameznimi prehodi ni prevelikih trenj. Vsaka stopnja mora mladostnika usposobiti za prehod na višjo stopnjo, ne glede na to, ali gre v poklic ali pa šolanje nadaljuje. Pri tem morajo biti kriteriji zahtevnosti nekako izravnani v skladu s

stopnjo šolanja in duhovno rastjo mladostnika. Takega zveznega prehoda pa ne zasledimo pri prehodu iz srednje na visoko šolo. Kriteriji prehajanja iz letnika v letnik so v osnovni šoli zelo blagi, na srednji šoli pa razmeroma še blagi v primeri z določbami na fakultetah. Imam vtis, da smo šli na univerzi glede pogojev za prestop v višji letnik nekoliko predaleč. Po večini se zahteva, da mora imeti študent pri vpisu opravljene izpite iz vseh predmetov. Praksa ob letošnjem vpisu je pokazala, da takih kriterijev in takega sistema dela študenti od prej niso navajeni. V tej zagati si študentje pa tudi fakultete pomagajo z naknadnimi vpisi, s pogojnimi vpisi, ali z raznimi drugimi oblikami popuščanja, ki niso v skladu s st. tuti. Vsi taki ukrepi so vzgojno škodljivi, zato bi bilo treba ob sprejetju statuta in učnih programov dovolj natančno preceniti, kaj dobri študentje zmorejo in česa ne zmorejo. Ob prehajanju iz letnika v letnik se ne bi ustavljal. Če ne bi bila pri tem matematika bistveno prizadeta. Študij matematike zahteva vztrajno, zvez-

no delo preko celega leta, ne prenese pa kampanjskega učenja samo za izpit. Iz razgovora s študenti sem dobil občutek, da se pri obstoječih pogojih študenti učijo kampanjsko samo po en predmet in to samo za izpit, in sicer samo za oceno zadostno. Pri takem načinu študija postane marsikje matematika kamen spotike, še zlasti tedaj, če se rezervira izpit iz matematike za konec. Nekateri menijo, da si iz tega ni treba delati problema; študent, ki ne zna, naj pač pade. Glede metanja pri izpitih sem popolnoma tega mnenja, vendar pa ob tem mislim, da je dolžnost šole, da študenta pravilno vodi, uči in vzgaja in pri takem delu bi morali biti padci pri izpitu manj pogosti. Problem prehoda, ki nas vse danes tako razburja na univerzi, bi prav gotovo izgubil svojo ostrino, če bi bili kriteriji prehajanja v teku celotnega šolanja primerno izenačeni. Zlasti bi bilo treba ob prehajanju s stopnje na stopnjo zatirati prakso, da se naj pri slabših gojencih malo pogleda skozi prste, češ da bo itak zapustil zavod, na katerem se šola.

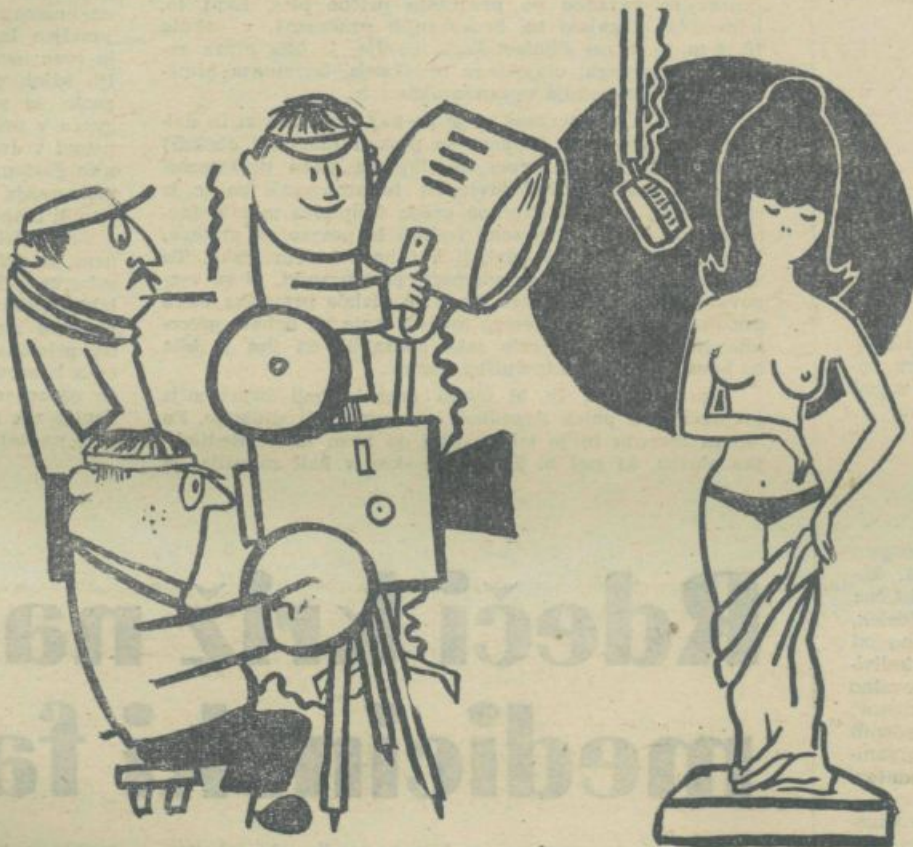
ŠTUDENT-HONORAREC

V življenjepisih slavnih slovenskih mož lahko v poglavju »Študentska leta« skoraj vedno preberemo, da so se na ta ali oni način preživljali sami. Če se bo proslavil kdo iz naše generacije, bo njegov življenjepisec imel neverjetno dosti dela s podatki o njegovih honorarnih zaposlitvah v času študija.

Ta primera na žalost ni samo ponesrečen humor; je resnica — morda precej žalostna. Odstotek študentov ljubljanske univerze, ki si na ta ali oni način honorarno služijo denar, je precej visok. Zakaj? Nekateri mislijo, da gre tu samo za vprašanje standarda, ki si ga ustvariš z osebno iznajdljivostjo ali neljanzljivo stjo. To pa na žalost ni res.

Vzemimo za primer povprečnega študenta! Povprečna štipendija se še zmeraj ni povzpela nad 10.000 din. Preprost račun: V Naselju, ki je še sorazmerno poceni, stane stanovanje 2.840 din, kosilo in večerja skupaj mesečno 6.800 din, za zajtrk, knjige, kulturo in razne tekoče račune ostane od povprečne štipendije torej 560 din mesečno. In na žalost je še zmeraj dosti študentov, ki so navezani samo na svojo povprečno (ali pa celo podpovprečno!) štipendijo. Zlasti velja to za študente iz delavskih in kmečkih družin.

Druga stran medalje: Termini študija so na vseh fakultetah zahtevni, čas študija, s tem pa študentove obveznosti, je precej oster. Število tedenskih ur predavanj in vaj je skoraj povsod od 30 do 40 ur. Recimo, povprečno 6 ur dnevno. Spet račun: 8 ur spanja, 6 ur predavanj plus približno 3 ure, ki jih izgubiš z umivanjem, s potmi na fakulteto, na kosilo, s čakanjem v vrsti, to je skupaj 17 ur; za študij, družbeno udejstvovanje in vse ostalo ostane torej povprečnemu študentu 7 ur na dan. Kje torej vzamejo študentje čas za honorarno delo? Prav gotovo tudi iz sklada, ki je namenjen za študij, neredko pa celo iz fonda za predavanja. Zdi se



vami izdelujejo preproste izdelke: zamaške, vrečke, svetilke. Te delovne skupine ne morejo biti registrirane kot obrtne organizacije; zato gre razprodaja blaga in izplačevanje zaslužkov preko študentskega servisa. Na študentski servis se obračajo podjetja in ustanove, ki rabijo delovno silo za krajši čas, in študentje, ki potrebujejo krajšo zaposlitev. Da pa je obojih veliko in stalno več, priča tale preprosta primerjava: mesečno povprečje izplačanih honorarjev v letu 1960 je bilo 270.000 din, v letošnjem letu pa 5.000.000 din. (V pojasnilo: to so samo zneski, ki se izplačujejo preko banke).

Se en podatek: lansko leto je komisija za honorarne zaposlitve posredovala delo oziroma, kar je važnejše, zaslužek približno 2.500 študentom!

Verjetno pa bi se ta številka precej povečala, če bi sem prišteli še tiste, ki si honorarni zaslužek poiščejo sami.

Še: Zakaj?

Ce bi skušali zvedeti za razloge, ki privedejo študenta do tega, da se honorarno zaposli, bi verjetno našli tisoč formulacij, pa en in isti problem: denar. »Starši mi ne morejo pomagati, s štipendijo pa ne morem živeti...« — »Druge so lepo oblečene, jaz pa si s štipendijo tega ne morem privoščiti...« — »Če bi imel samo štipendijo, bi moral pustiti večerjo ali pa cigarete, oboje je skoraj nemogoče...«

Torej: študent, ki bi se preživljal samo s to mesečno štipendijo, bi bil verjetno zelo shujšan in zelo velik samotar. Za mladega človeka pri dvajsetih letih pa to, kljub

Kaj pa redne honorarne zaposlitve?

Tudi teh je precej. Gotovo so sanje vsakega študenta, ki trpi za pomanjkanjem sredstev za svoj nikakor ne prezahtevni predračun, da bi si našel kaj »stalnega«. Vsak dan toliko ur, predvsem pa vsak mesec redno določena vsotica denarja. Čas? Bo že! Letos nimamo tako strašnih pogojev... bom že nekako... ta čas bom prihranil kje drugje. Navadno pa misel na redno mesečno vsoto hitro premaga očitke vesti. Težko bi bilo zbrati podatke, kje vse se študentje redno honorarno zaposlijo — kot radijski napovedovalci, pri snemanju različnih tekstov za slepe, kot sodelavci različnih časopisov, v mnogih primerih kot čisto navadne »pisarniške moči« po raznih uradih.

Marsikdo ima srečo, da je njegova redna honorarna zaposlitev kolikor toliko donosna in sčasoma, ko se njegove potrebe po denarju večajo, čas za študij pa zmeraj bolj krči, obesi šolo na klin, kot se temu lepo reče, spremeni svojo redno honorarno zaposlitev v redno zaposlitev in se naprej prebija skozi življenje kot uslužbenec. Mogoče mu vest še kdaj pa kdaj pootiča, da je hotel postati kaj več, toda različni razlogi za pomiritev vesti (ki je itak že precej uspavana z rednimi mesečnimi dohodki) se hitro najdejo. Naj drugi presodijo, ali je to prav ali ne.

Študentski servis na UO

Marsikdo, ki zavistno gleda na »lepe« dohodke študentov, ki honorarno delajo, si misli, da je za denar v študentskih letih potrebna poleg časa tudi dobra mera iznajdljivosti. (To velja zlasti za tiste iz prvega letnika, ki se še niso znašli). Naj tistim in tolažbo povemo še enkrat nekaj o komisiji za honorarne zaposlitve pri UO.

Univerzitetni odbor ZSJ je materialne probleme študentov reševal že splošno tudi s honorarnimi zaposlitvami. Vendar je takrat šlo v glavnem samo za instrukcije. Po letu 1950, ko je UO z nekim odlokom v URADNEM listu dobil možnost, da izplačuje študentom njihove bruto zaslužke, pa je njegova dejavnost silno narasla.

Vsebinska dela študentskega servisa za honorarne zaposlitve zdaj pravzaprav ni več posredovanje zaslužkov, ampak posredovanje bruto izplačil. Študent, ki si najde zaposlitev preko tega servisa, dobi izplačan svoj celotni zaslužek, razen minimalnega odbitka 5 do 10%. To gre za kritje administrativnih stroškov. UO pripravlja zdaj razširitev lestvice teh odbitkov, tako da se bo večji zaslužek plačal večji odbitek. Denar, ki bo na ta način ostal študentskemu servisu, bo šel v sklad za subvencije in tako spet pomagal komu rešiti problem denarja.

Delo komisije za honorarne zaposlitve je dokaj pestro in uradne ure v njeni tesni sobici so zmeraj živahne. Tu lahko dobi študent vse mogoče zaposlitve — od instrukcij, ki jih posredujejo vsak dan 5 do 6, pa vse do različnih delovnih skupin, ki s sorazmerno preprostimi pripra-



lepi perspektivi po končanem študiju, ni ravno vabljiva slika. Študent, človek, bi seveda rad marsikaj, toda v glavnem zahteve niso pretirane: vsak bi rad poleg tega, da si plača kosilo, večerjo in zajtrk, kupoval knjige, hodil vsaj v kino, si privoščil vsaj povprečno obleko. Štipendije pa se močno razhajajo celo s temi zahtevami. Pri nekaterih krijejo različno starš. Pri tistih, ki takih staršev nimajo, morajo razliko nujno kriti honorarni zaslužki. In da bo krog zaključen: čas za honorarno delo gre nujno v škodo časa za študij.

Torej problem, ki se ne tiče samo nekaterih posameznikov, ampak precejšnjega dela študentov in končno tudi celotne družbe. ZSJ že dolgo rešuje ta problem s subvencijami, samopomočjo, posojili, in ne nazadnje, s svojim servisom za honorarne zaposlitve. Toda rešila ga ni in verjetno ga še lep čas ne bo mogla sama rešiti.

Po drugi strani: kaj pa so storili štipenditorji, katerih naloga je prav gotovo urejanje tega problema? Naša družba res še ni tako razvita, da bi lahko zagotovila vsakemu to, kar si želi. Toda, ali ne ugotavljamo vse prevečkrat, da dobijo štipendijo študentje, katerih starši imajo lepe dohodke, in da tisti, ki te sreče nimajo, ostanejo brez štipendij, ali pa dobijo le minimalne štipendije? In po drugi strani, koliko se štipenditorji zanimajo za materialne razmere svojih štipendistov? V večini primerov zahtevajo redno pošiljanje potrdil o izpitih in frekvencijskih potrdil, ponekod igra vlogo tudi še družbeno — politična aktivnost študenta, kaj več pa redko kje. Mnogi se zavzemajo za štipendije »po učinku«, toda redkokdaj seže globlje in razmisli o problemu časa, ki je tudi en del študentskega »učinka«. Štipenditorji čestokrat ugotavljajo, da se študentje ne zanimajo za razmere pri njih, toda ali oni res pokažejo vse možno zanimanje za študentove razmere?

Predaleč bi nas pripeljalo, če bi razglabljali o vseh vidikih tega problema. Samo eno bi nam moralo biti jasno: honorarna zaposlitev ni hoby, je samo izhod v sili...

S stališča študentov so ljubljanski srednješolci precej razvajene lenobe. V večini primerov ne gre za nerazumevanje učne snovi. Fant ali punčka ima pač »smolov«, da mu matematika ne gre, da za jezike ni nadarjen, da ga »imajo profesorji na piklo... itd. itd. Ponosni starši, ki svojega ljubljenskega razumejo, so pripravljeni plačati tristo din na uro, samo da bi »naša« izdelal razred. Logika teh »naših« pa je precej enostavna: zakaj bi se učil, če imam inštruktorja? Če je učni uspeh slab, je kriv inštruktor in potem je zanj seveda bolje, da se ne prikaže več v hišo. (Starši pač sporoče študentskemu servisu na Poljanski, da rabijo inštruktorja za ta in ta predmet).

Izkušnje moje kolegice, ki inštruira punčko v osmem razredu osemletke: »Za matematiko v gimnaziji nikoli nisem bila as — prej kaj drugega. Zdaj sem pač vzela inštrukcijo. Punčka je občutljiva, z njo moraš ravnati lepo, ne smeš se razburjati kot njen prejšnji inštruktor, saj ni sama kriva, če ne razume...«. Vprašam jo, česa ni razumela. Razume razlogo, ampak ne zna. S tem, da ji še enkrat razložim tisto, kar so ji razložili že v šoli, ji nič ne pomagam; morala bi se učiti, a se ji ne ljubi. Nerodno mi je, da jemljem za to denar, pa kaj... denar je denar...«

Še pojasnilo: moja kolegica, ki je v duhu denarja čisto povprečen študent, si je s tem zvišala svoj življenjski standard — za zajtrk.

Zaposlitev za kdaj pa kdaj

Vsi jih dobro poznamo, te nepredvidene zaposlitve, ki navadno tako dobrodejno vplivajo na naš nepredvidoma prekoračen proračun. Na prvem mestu bi lahko sem šteli statiranje pri različnih filmih, potem kaka štetja prometa, različni (na žalost bolj redki) popisi in še marsikaj.

Vzemimo statiranje. Ta ali oni režiser potrebuje za svoj film toliko in toliko takih in takih statistik. Naslednji dan vise po internatih in študentskih domovih vabila, kakor: »Potrebujemo več deklet v starosti od sedemnajst do petindvajset let, dolge lase, plesne obleke. Zglasite se ob tem in tem času tam in tam...«

Gre lahko za nekaj ur, za dan ali celo za več dni. Čas je sicer problem, ampak tistih dva tisoč dinarjev na dan (oskrba v hotelu v Portorožu in kopanje v decembru!) je zelo zapeljivo. »Nujno potrebujem to ali ono in dva tisoč...« Po nekaj minutah razmišljanja se ti zdi, da bi prišel tisti denar kot nalašč, po nadaljnjih petih minutah pa uvidiš, da brez njega sploh ne moreš več. Potem se v mešanini občutki zglašijo »tam in tam« in če so zadovoljni s tabo, zgubiš čas in dobiš denar. Poznam dekleta, ki so si na ta način ustvarila že lepo kariero in lepe dohodke (ena je poleg honorarja na statiranju dobila še moža, toda to je izjemen primer).

Pustimo zdaj različne sanje o filmu, ki se lahko vzbude v preveč romantični glavi, toda denar, denar...



mi, da je to tudi eden izmed vzrokov pojava, ki je pogost na vseh oddelkih: v prvi letnik se vpiše sto študentov, v drugem jih ostane petdeset (bolje, da ne mislimo dalje!) Ostalih petdeset? V prvi letnik so prišli pripravljeni živeti od idealizma. Ko so ugotovili, da to ne gre, so se pač nekje z več ali manj sreče honorarno zaposlili. Izpitov ne napraviš, če ne študiraš; študirati ne moreš, če nimaš časa; če si honorarno zaposlen, ti to vzame čas. Eno leto na univerzi je tako za študente izgubljeno, ker se ne zaposlijo v stroki, ki so jo nameravali študirati. Ali ni to na nek način tudi razmetavanje družbenih sredstev?

Skratka, danes je življenje študenta precej boleče eazpeto med dva pola: čas — denar.

Instrukcije — denar in plačana lenoba

Kje vse se študentje honorarno zaposlijo? Nekateri so iznajdljivi, drugi manj, prav gotovo pa je register študentskega honorarnega delovanja precej širok. Če kot študent v Ljubljani nimaš vplivnih zvez, se oglasiš na UO, kjer ima posebna komisija, če nič drugega, pripravljeno za te vsaj kako instrukcijo. Študentov, ki inštruirajo, je precej.

Ni jih malo, ki vsako jesen prvič prestopajo prag EKONOMSKE FAKULTETE. Lani je bilo 470 novincev, ki so se odločili za ta študij; vseh ekonomistov na fakulteti pa nekaj manj kot 1000. — Naše burno gospodarsko življenje čuti še močno pomanjkanje ljudi, ki bi bili dobri načrtovalci in analitiki proizvodnega procesa podjetij, ki bi znali krotiti trg, da bi njegova stihija ne obvladovala ljudi. Ekonomija je zato potreben in perspektiven študij.



Ekonomska fakulteta

Ekonomska fakulteta najdeš v Gregorčičevi ulici 27. Tam poslušaj tudi vsa predavanja.

ŠTUDIJ. Tudi na ekonomski fakulteti je študij organiziran na stopenjski način. Tako se mora novinec že v prvem semestru odločiti za eno izmed petih smeri, ki so organizirane v petih oddelkih:

ekonomsko-analitični,
finančno-bančno-komunalni,
ekonomsko-organizacijski,
statistični in
zavarovalni oddelek.

Ekonomsko-organizacijski oddelek se v drugem letniku še naprej razdeli na štiri smeri: 1. komercialno, 2. proizvodno, 3. finančno in 4. turistično smer. Novinci, ki so si izbrali zavarovalni oddelek, se morajo že v prvem letniku odločiti za eno od dveh smeri, na kateri se ta oddelek cepi: 1. v individualno-zavarovalno smer ali 2. socialno-zavarovalno smer. Študent mora zato poslušati poleg predmetov, ki so obvezni za vse, še predmete ene od navedenih izbirnih skupin. Študij na drugi stopnji je organiziran v navedenih petih smereh brez ožjih usmeritev.

SPECIALIZACIJE. Diplomant ekonomsko-analitičnega oddelka je po končanem študiju lahko analitik v gospodarskih organizacijah in inštitutih. Finančno-bančno-komunalni oddelek daje predvsem specialiste za bančne in finančne posle. Iz ekonomsko-organizacijskega oddelka prihajajo komercialisti, vodje finančnih oddelkov, nabavno-prodajni referenti in vodilni uslužbenci turističnih organizacij. Statistični oddelek usposablja statistike za statistične zavode, gospodarske organizacije in občine. Iz zavarovalnega oddelka prihajajo strokovnjaki za socialno in individualno (DOZ) zavarovanje.

KOLOKVIJI. V prvem letniku pišeš šest kolokviev: 2 iz statistike, 2 iz matematike in 2 iz politične ekonomije. Prisiljen si bolj ali manj sproti študirati, ker so kolokviji obvezni in pogoj, da sploh lahko greš na izpite iz teh predmetov.

VAJE. Poleg predavanj imaš na teden 6 do 10 ur obveznih vaj.

PROGRAMI. Čez leto moraš izdelati še dva programa iz statistike, če hočeš sploh iti na izpit iz tega predmeta.

IZPITE iz politične ekonomije, statistike, matematike I in knjigovodstva opravljaš pismeno in ustno. Prvi izpit je brž po prvem semestru. Ostale lahko začneš opravljati v maju. Če študiraš sproti, imaš lahko vse pogoje za drugi letnik že v juniju. Za okus povprečnega študenta-ekonomista, ki je vpisan v prvem letniku, so od vseh predmetov najzahtevnejši ravno politična ekonomija, matematika in statistika. Ti trije predmeti so navadno tudi najmočnejši reductenti sicer vsako leto številnih novincev, ki se želijo spoprijeti z ekonomijo.

Če končaš drugi letnik, ki je po izpitnem režimu od vseh najzahtevnejši, dobiš diplomu prve stopnje, ki ti da višjo kvalifikacijo iz ekonomije in možnost zaposlitve na ustreznih delovnih mestih v podjetjih, ustanovah, zavodih in drugod.

PREDMETI. Vsi oddelki nimajo istih predmetov; politično ekonomijo, statistiko in matematiko I pa poslušajo skupaj. Za novince iz vseh oddelkov, razen iz finančno-bančno-komunalnega, je obvezen en tuj jezik (nemški, angleški, italijanski, ruski in francoski).

LITERATURA. Najboljša literatura pri predmetih, kjer ni učbenikov, so zapiski predavanj. Za ostale predmete so na razpolago skripta. Dodatno literaturo, ki je zelo obširna, lahko dobiš v centralni ekonomski knjižnici. Tu lahko tudi v miru študiraš.

ŠTIPENDIJO za študij ekonomije je relativno lahko dobiti, saj gospodarstvo in razne družbene službe še zdaleč niso zadovoljile vseh svojih potreb po strokovnem kadru v ekonomiji. Vsakoletni priliv študentov, ki se odločajo za študij ekonomije, zato nikakor ne upada. Letos je na univerzi vsak deseti študent ekonomist.

SMISEL. Študij traja štiri leta, možnosti za zaposlitev ne manjka, ne sme pa ti tudi manjkati posluh za matematiko in družbene vede, če nameravaš jeseni pristati s sveže zelenim indeksom na ekonomski fakulteti.

V prihodnji številki Tribune vas bomo seznanili z medicinsko fakulteto.

M. Tavčar

SREDNJEŠOLCEM!

e nekaj časa ugotavljamo, da postajajo brucovanja v Ljubljani programsko zmeraj bolj revna in plehka. Obenem pa tudi opažamo, da prehajajo v pravo nasprotje temu, kar naj bi pomenila, to je prikaz pravega študentskega humora in satire, ter prireditve, kjer se mladi ljudje sproščeno in kulturno zabavajo.

Pri Akademiku je bila ustanovljena posebna komisija, ki naj bi programe brucovanj pregledala, dala pripombe in predloge ter tako nekako skušala izboljšati kvaliteto raven programa. Zabava po programu pa je prepuščena organizatorju in samim študentom. In prav tisto, kar se pričinja odvijati po programih, meče kaj slabo luč na ljubljanske študente. Namenoma smo napisali »tisto«, čeprav se navadno po programu prične ples, kajti to, kar se je dogajalo na brucovanjih pravnikov, v soboto 10. t.m. v menzi Študentskega naselja, je bila prava revija nekulturnega, divjaškega obnašanja, izvrstnega pretepanja in pijančevanja posameznikov.

Brucovanje pravnikov se je po kaj nezanimiven in dolgozvečen program (čeprav so plakati marsikaj obetali) hitro »razžvelelo«. Prevroči in alkohola polni posamezniki so se kmalu pričeli pretepati, to pretepanje pa se je razmaknilo, ko je v dvorano prišla skupina mladih fantalinov, ki so takoj še sami izzivali in povzročali pretepe. Tako so se incidenti odvijali kar na tekočem traku. To sliko so dopolnjevali še onemogli posamezniki, ki so vsepovsod iskali trdne opore. Le-te je zdelala prevelika mera zaužitega alkohola, katerega moč so hote ali ne hote prečniti. Nekateri so se celo tako spozabili, da jim je bila na koncu potrebna zdravniška pomoč.

Vprašanje je, če bi lahko organizatorji brucovanja preprečili tak potek dogodkov in kontrolirali situacijo. Po našem mnenju bi jo lahko, vsaj do neke mere. Rediteljska služba, ki naj bi že prvi poskus v kali zadušila, je

Rdeči križ na medicinski fakulteti

V sredo, 7. novembra, je bila na medicinski fakulteti II. redna letna skupščina Organizacije Rdečega križa. Poleg najagilnejših članov so se je udeležili tudi: član CK ZKJ in podpredsednik Centralnega odbora RKJ tov. dr. Jože Potrč, dekan medicinske fakultete, tov. prof. dr. Janez Milčinski, zastopnik glavnega okrajnega in občinskega odbora RK Ljubljana, predstavniki organizacij RK na medicinski in filozofski fakulteti v Skopju in predsednik fakultetnega odbora.

Poročilo je podal dosežanji predsednik tov. Miran Ankerst, ki je že v uvodu poudaril, da je RK pri nas postal množična družbenopolitična organizacija, katere glavna skrb je zdravstvena prosveta in vzgoja prebivalstva ob tesni povezanosti z ostalimi družbenimi organizacijami. Z izboljševanjem zdravstveno-prosvetne ravni namreč krepi družbeno zavest in se tako ujema z načeli SZDL in drugih družbenih organizacij. Poudaril je, da je organizacija RK pri nas prerastla iz humanitarne v splošno družbenopolitično organizacijo, ki se bori za telesno, duševno in socialno zdravega človeka. Tako je nastala organizacija RK tudi na medicinski fakulteti spontano in je začela z delom v sklopu združenja študentov medicine in stomatologije ter ob pomoči GO RKS.

Organizacija je delovala po sekcijah. Osnovane so bile sekcije za prvo pomoč, zdravstveno vzgojo, za bardo proti TBC, za male asanacije, in propagandna sekcija. Sekcija za prvo pomoč je že lani organizirala tečaj prve pomoči za študente medicine in stomatologije; ti pa sedaj vodijo tečaje prve pomoči po osemletkah, srednjih in delovodskih šolah. Prav tako je usposobila študente za sanitetne referente v MDB, kolonijah in na raznih letovanjih. V okviru te sekcije so uspešno izvedli tudi tradicionalno krvodajalsko akcijo, prav tako pa so organizirali občasna predavanja o novostih in aktualnostih s področja prve pomoči. V okviru sekcije za zdravstveno

KAKO DOLGO ŠE?

v glavnem zatajila. Če že pridejo prepotentni posamezniki na brucovanja, potem mora pač biti prireditelj na to pripravljen in poskrbeti, da bo zabava potekala nemoteno in brez incidentov. Nerazumljivo je tudi, da so prireditelji, kljub prenapolnjenosti v dvorani, spuščali še nove goste, ki so plačali znižano vstopnino. Seveda se tako gneča v prireditvenih prostorih ni zmanjšala in se je napetost v dvorani še povečala. Splošno pravilo je, da vinjenim gostom ne dajemo alkoholnih pijač. Če bi se na tem brucovanju tega držali, bi verjetno tudi vsaj delno preprečili neljube dogodke.

Pravniško brucovanje je začelo sezono brucovanj, obenem pa pokazalo, kaj se lahko izrodi iz dobro zamišljene zabavne prireditve. Vsem prirediteljem bodočih brucovanj lahko služi kot resno opozorilo, dober nauk; če se bodo podobni izgredi na brucovanjih še ponavljali, bo nujno, da pristojni študentski forumi razmislijo, ali se lahko taka brucovanja, ki delajo sramoto vsem študentom, sploh še naprej odvijajo pod podobnimi okoliščinami. Ali študentje res niso več sposobni, da organizirajo in se zabavajo na boljši način, vreden bodoče mlade inteligence?

M. Vavpetič

vzgojo je bil v sodelovanju s katedro za ginekologijo in porodništvo organiziran seminar o odnosih med spoloma. Sodelovali so naši najvidnejši strokovnjaki s tega področja. Tako naši člani že predavajo o teh problemih ljudem na terenu. Ker je ta problematika izredno aktualna med našimi študenti, smo podobni predavanja organizirali tudi v Študentskem naselju. Zivahna diskusija je dokazala, da smo na pravi poti. Zato bomo v tem smislu ravno v Študentskem naselju tudi letos nadaljevali. Sekcija za borbo proti TBC je še mlada, a je že organizirala predavanja po ljubljanskih osemletkah.

Organizacija RK na medicinski fakulteti je tudi v stalnem stiku in sodeluje s študentskimi organizacijami RK v Beogradu in Skopju, saj je medsebojna izmenjava mnenj in izkušenj vsem v veliko korist.

Čeprav je organizacija RK na naši fakulteti masovna organizacija, saj so vanjo včlanjeni skoraj vsi študentje medicine in stomatologije, je vendar procent tistih, ki aktivno delajo, razmeroma nizek. Z zadovoljstvom pa opažamo, da je število teh v minulem šolskem letu naraslo, in da nenehno narašča. Zavedamo se, da je važnejše od števila članov to, koliko kdo dela. Z delom v organizaciji RK se bo bodoči zdravnik naučil ceniti ne samo individualno kurativo v ambulant, ampak bo spoznal tudi vrednost preventivnega dela med ljudmi na terenu. Mislimo, da mora biti bodoči zdravnik tudi dober zdravstveni prosvetitelj in da si za to lahko pridobi dragocene izkušnje pri delu v naši organizaciji. Tako bomo dosegli osnovni namen organizacije RK na naši fakulteti — vzgojiti našega zdravnika v aktivnega družbenopolitičnega delavca.

Če na koncu preletimo delo organizacije RK na medicinski fakulteti, lahko trdimo, da je bilo uspešno; zavedamo pa se, da lahko postane še uspešnejše, če se bomo še tesneje povezali z združenjem študentov medicine in stomatologije ter njegovimi odbori in komisijami, in se zagrizli v delo še z večjim zanosom.

Ankerst Jaroslav

Tudi Ti! Tvoje mnenje odloča

Pod tem geslom se Zveza Študentskih organizacij Ljudske tehnike obrača na vse študente v Sloveniji z vrsto vprašanj o tem, kako naj v bodoče poteka splošna študentska tehnična vzgoja. Odgovori anketirancev bodo nadvse dragoceni za vsebinski in materialni razvoj študentske Ljudske tehnike in to ne le v Sloveniji, marveč v vsej državi. Saj bodo rezultati ankete predloženi kot dokument na vsejugoslovanskem posvetovanju o študentski tehnični vzgoji v Beogradu in na bližnjem kongresu Narodne tehnike Jugoslavije.

Študentke in študentje! Vaše mnenje, ki ga boste zapali anketi, bo aktivno odločalo o študentski tehnični vzgoji, enem od pogojev za nenehen dvig našega standarda. Tudi tvoje mnenje odloča, zato ga zapiši v anketi, ki jo boš prejel te dni! Vključi se v skupne napore za jutrišnji dan, saj s tem pomagaš največ sebi!



Problemi študentov v Grčiji

V začetku letošnjega leta je kriza grških univerz in študentov dosegla vrhunec. Rezultati tega so bile številne študentske demonstracije v Atenah in Solunu. Policija je ravnala s študenti nenavadno surovo in brez kakršnegakoli razumevanja. Demonstracije, ki so bile sprva samo študentsko obarvane, so postale splošno politične.

Glavna nadloga na grških visokošolskih ustanovah je dejstvo, da se na njih zbira vedno več študentov, kljub temu, da je na deželi vedno več akademskega proletariata. Število tistih, ki želijo študirati, je veliko večje, kakor pa so zmogljivosti univerz in kdor pač ne najde možnosti za študij doma, jo poskuša v tujini.

Na drugi strani pa je porazno malo razpoložljivih službenih mest. Od 1200 študentov, ki so v preteklem letu končali študije na atenski univerzi, jih je komaj 130 dobilo službo v mestu. Kljub temu pa je bil omejen vpis le na medicinskih fakultetah v Atenah in Solunu ter na tehniškem kolegiju v Atenah.

Okoliščine — vsi ukrepi, ki se jih je grška vlada poslužila, so se izkazali kot neučinkoviti — so pripeljale k formaciji društev »nezaposlenih doktorjev«, »nezaposlenih učiteljev« itd., katerih predsedniki so, kot po pravilu, edini, ki so imeli uspeh pri iskanju zaposlitve. Vlada jim takoj nudi dobro službo, poleg tega pa pazi, da bi ne prišlo do zamenjave predsednikov; tako lahko zavira aktivnost teh društev.

Kljub obstoju društva »nezaposlenih učiteljev« še vedno pride v nekaterih delih države 100 do 200 otrok na enega učitelja. Vlada opravičuje tako stanje z izgovorom, da nima na razpolago dovolj sredstev, s katerimi bi pospeševala napredek šolstva.

Položaj pravnikov

Trenutno je v Atenah 6000 odvetnikov, čeprav so realne potrebe le po 2000 advokatih. Tako je prišlo do prevelikega števila advokatskih pisarn v mestu, advokati pa imajo porazno majhne zaslužke. Pravniki na sodiščih so bolj plačani, bolje kot katerikoli državni uradniki. Zaradi tega brezizglednega položaja so v letošnjih spomladanskih demonstracijah študentje zažigali svoje diplome pred pravosodnim ministrom v Atenah; hoteč pri tem poudariti, da so nevrtni dokumenti.

Položaj medicincev

Položaj študentov medicine kaže, da bo prav tako katastrofalen. Od osem tisoč zdravnikov, ki živijo v Atenah, opraviča le ena tretjina poklic, za katerega se je izučila. Medicinski inštituti in laboratoriji na univerzi niso niti dovolj prostorni niti zadostno opremljeni; zato morajo študentje čakati tudi po več let, da se lahko vpišejo. Vsako leto prosi za vpis okrog dva tisoč absolventov srednjih šol. Medicinski fakulteti pa sta le v Atenah in Solunu, le-ti pa ne moreta sprejeti več kot dve sto študentov na leto. Poleg tega pa sodelujejo pri sprejemu še drugi faktori, neakademske narave. Ze od zadnjih parlamentarnih volitev v Grčiji se organizacija študentov medicine bori za boljše študijske in delovne pogoje. Ko niso pomagale vse prošnje na ministrstvo, so študentje v začetku preteklega leta poskusili še s štrikedensko stavko, a tudi ta ni pomagala k pametni rešitvi.

To sta bila samo dva primera, kako skušajo grški študentje sami izboljšati nevrtno stanje šolstva in državi in si izboljšati študijske pogoje. Okoliščine, v katerih začnajo grški študentje svoje študije, in položaj, v katerega zaidejo po prejemu diplome, so bile osnovni vzrok študentskih neredov v tekočem šolskem letu.

J. P.

Na osnovi sporazuma med študentsko zvezo na univerzi v Göttingenu (Zah. Nemčija) in UO ZSJ Ljubljana o izmenjavi kontaktnih štipendij za leto 1963, razpisuje odbor za mednarodno dejavnost (pri UO ZSJ) NATECAJ

za dve enomesečni kontaktni štipendiji za mesec februar 1963.

Pogoji natečaja so naslednji:

1. Dozor obvladanje nemškega jezika (znanje jezika bo preizkušeno).
2. Družbeno-politična aktivnost.
3. Dober študijski uspeh.

Kandidati naj pošljejo prošnje do 15. decembra 1962, na naslov: Odbor za mednarodno dejavnost pri UO ZSJ, Poljanska 6/II.

Štipendije niso namenjene znanstvenemu delu, temveč je njihov namen proučevanje raznih področij študentske problematike (študijski sistem, socialno-ekonomski problemi, itd.) Kandidati naj v prošnji navedejo, za katero področje se zanimajo in na katerem področju v ZS ali v drugih organizacijah sedaj delajo.

Natečaja se lahko udeležijo vsi študentje univerze v Ljubljani.

O izidu natečaja bodo kandidati pisмено obveščeni.

Odbor za mednarodno dejavnost

Stran 5



ATENE PO POLDNE-VROČEGA DNE

Dvoje Aten je. Prve tiste, zaradi katerih si (skoraj povsem gotovo) prišel sem. To je mesto, ki ga spoznavš z razglednic z Akropolo, Kariatidami, eksponati iz arheološkega muzeja, stebri tega ali onega gledališča ali svetišča. (Prvo vprašanje, ko prideš iz podzemne železnice, ki pelje iz Pireja v srce Aten: »Akropolis?«) Vendar, če si pazil in se skušal že prej orientirati, si jo lahko videl že iz podzemne, sicer pa se zapelješ do centra in potem peščiš. Vročina, ki si se je že navadil, te ne prese- neti. Potem strma pot in stopnišča, po- božni pazniki na Akropoli, ki te ne pusti- jo, da bi se (preveč) približal stebrom, medtem ko tvoje oči iščejo majhen sou- venir, kamenček, ker misliš, da deset let ne prideš več sem, ker ti je, ko ste pluli mimo Itake, nek Francoz rekel: »Kdor vidi Itako zvečer, bo šele čez deset let zopet videl Grčijo.«

Razgled na mesto je z Akropole čudo- vit. Atene postanejo celota, zlita s stebri- šči, ki jih vidiš v mestu in ki so tvoje edine orientacijske točke. In srečuješ ljudi, bosega Američana — študenta, z brado, ekscentrično Francozinjo, ki pre- sedi ure in ure pred Kariatidami, medtem ko divja veter, ki ne ohladi zraka in ki prisili skupino Angležinj, da se zatečejo

med stebrovje in nehajo fotografirati, kajti krila...

Vodiči so poglavje zase. Delajo se, da razumejo vse jezike sveta in da so bili prisotni, ko so Sokrata peljali v arest. Kraljujejo nad skupinami in žebrajo mo- litvico, ki jo vsak dan nič kolikokrat ponovijo. Z ljudmi, ki niso v skupini, ka- tero vodijo, opravijo na hitro z besedami: »Oprostite, naša skupina je velika.« ali pa: »Vi niste v naši skupini.« (Ko sem sedel na Minosovem prestolu v Knososi na Kreti, je vodič pripeljal v hlad nekega (verjetno bogatega) Američana in mi re- kel: »Vi niste v naši skupini«, čeprav je njegova skupina štela enega človeka, in me tako preganjal s kamenitega sedeža v senci ter me pognal na sonce, ki je bilo razbeljeno, da bi človek ponorel. Ameri- čan je, ne da bi trenil z očmi, sedel na prestol in se (samozadovoljno) pustil fo- tografirati. Doma bo pravil: Bil sem v ne- kem sprehajališču na Kreti, kjer so na- mesto lesenih klopi kameniti naslonjači.)

Je pa še drugo mesto, ob katerem po- za- biš, da si videl v arheološkem muzeju dvorano, kjer so skoraj izključno zlati predmeti iz Miken... To je mesto, za- radi katerega nisi prišel v Atene in ki te presneti. Ki ga ne razumeš in ki ga ne boš kmalu razumel.

To je mesto, ki se začne v Pireju, pristani- šču, kjer so zasidrane ladje iz vsega sveta. Kjer srečuješ ljudi vseh narodnosti in ras. Kjer prodajajo vse, od razglednic naprej. Mesto, ki se nadaljuje vse v Atene, do prodajalca srečk, ki prodaja s pohablje- nim glasom in nogami. Mesto, ki ima tisoč žil, razpredenih v revščino, pred- stij in ulic, ki so ti tuje. Potem zvečer tisoč luči. Slika se spremeni. Mesto po- stane povsem drugačno. To je tisto mesto, o katerem ti je pripovedoval šofer taksi- ja v Kalamati.

Ničesar več ne razumeš.

Luči so zamenjale sonce. Ljudje stop jo na ulice in ulica postane reka. Nekaj časa se ji prepustiš, nosi te na promenado ob vsedeš na stol, za mizo, ki stoji kar na kraljevi palači. Potem se ji iztrgaš, se pločniku in kjer prodajajo uso.

Od neke zaslišiš zvoke orientalne gla- sbe in besede, ki jih ne razumeš. Skušaj razbrati napis nekega podjetja ali usta- nove na visoki, desetinadstropni hiši (mor- da je napis: PREZIVITE POČITNICE V GRČIJI), ker si tujec, plačaš dvojno ali trojno ceno za tisto, kar si izpil, zamudiš zadnji vlak podzemne za Pirej in se vse- deš na nek avtobus, vseeno ti je.

Potovati moraš na jug.

PETER BRESČAK

BESEDO IMA - CLAUDE CHABROL

— Vrčki, ki se jih poslužujejo v Franciji, so smešni. Vidite tisti tonec? V Nemčiji bi zadovoljal za liter piva in več. Dovolj časa sem imel, da sem ga preizkusil, ko smo v Münchnu snemali film L'OEIL DU MALIN (Okro hudobneža). Za ta film smo imeli 300.000 statistik, ne šalim se, veste: enostavno sem snemal Praznik piva, kateremu je zarres prisostvovalo 300.000 ljudi. To je močnejše kot vse superprodukcije, ali ne?

● Ste to povedali samo zato, da bi navedli samo en slikovit detalj?

— Ne, to je slikovit detalj, a se tiče vsebine filma. Ta proslava je bila precej odvrtna — razumete. Nemci mnogo dajo nanje zaradi folklorne in tradicije, z druge strani pa zaradi tega niso ponosni; — tudi njen značaj se popolnoma sklada z vsebino filma. Končno, Okro hudobneža bo precej protinemski film. Tu namreč prikazujem, kako Nemec, postavljen v neko posebno situacijo, ne more drugače, kot da ukrepa na čisto poseben način. V mojem filmu vzame mož velik nož, dobro nabrušen, in mimno odide zaklat svojo ženo. S tem hočem poudariti, da so Nemci dovolj strahani, ali bolje — nemirni, in da je bolje iti mimo njih v primerni razdalji. V njih je neka zaprepaščujoča logika.

● Se ne bojite tako razširjati žarkov prezira? Nekateri so vam zelo zamerili izjave v intervjujih o filmu Naivna dekleta...

— Ker sem rekel, da je publika neumna? Kaj pa to pomeni? Moral sem povedati ljudem, da so neumni, ker je to resnica. Zakaj bi bili uvaženi, če jim kdo pojasni, da so neumni, ker berejo n.p. kako stvar po ves dan?... To ni iz prezira, to mi lahko verjamejo. Imel sem razloge, da pokažem slabo voljo po sprejemu, ki so ga priredili mojemu filmu NAIVNA DEKLETA. Ker se rad šalim, pa ljudje mislijo, da se v svojih filmih posmehujem svetu...

● Konkretno, ravno v stvari, v kateri so, nasprotno, odkrili neko »sporočilo«, so nekateri mislili, da prezirate svoje osebnosti, ki, kakor kaže, uživajo v odtujevanju od družbe.

— Predstavil sem zelo krute situacije. Da pa ne bi padel v pretirano občutljivost in da bi ohranil objektivno vizijo, sem moral obdržati določeno distanco. Menili so, da je to iz škodočelnosti, iz sfašizma. Ni večje laži od tega.

Razen tega se čudim nekaterim neresničnim očitkom. Tako so se na primer čudili, zakaj v prodajalni električnih aparatov ni bilo strank. Te so mi bile nepotrebne, toliko prej, ker je prodajavkam bilo malo mar za kliente, ker niso bile plačane od procenta. Predstavljajte si petdeset dobričin, ki prihajajo eden za drugim: »Gospodična, želel bi en frižider.« »V redu, gospod. Želite, da ga zavijem?« »Menim, da je gladevec, ki potrjuje točnost vsake poti v filmu, nerazumen. Parižani so občutljivi, kadar se stvar tiče Pariza; kdo pa bo potrdil poti, ki jih je v San Franciscu izbral Hitchcock za Vrto glavico? Sem za realizem, za trik. Če hočemo priti do bistva stvari, moramo varati.

● Ali je vedno kaj nenavadnega, fantastičnega v vaših filmih?

— Da se razumemo: vse je realizem. Ste opazili, da že nekaj trenutkov neprestano zvoní v pravih presledkih? V redu: ali ni to v tej kavarni malo čudno? To je fantastično!

Ton nenavadnega dobimo s črtanjem nepotrebnih detaljev. Ker stranke v trgovini ne igrajo nobene vloge v življenju prodajavke, sem jih jaz izpustil. Ta odsotnost je bila malo verjetna in je pomagala k nezadovoljstvu. Vse film je zgrajen na zanikanju tega žanra. Daje vtis nečesa brez zveze, čeprav je pametno grajen, brez nepotrebnih detaljev. Iskreno povedano, mislim, da je to moj največji uspeh. Režija je zelo izčiščena, bolj kot v filmih pred tem in ničesar ne zgubi na pomenu — ker, vprašam vas, čemu bi slušil film, če bi en kader, en smelni kot, en gib kamere, moral biti svoboden in neobvezen?

● Torej vam je jedro DVOJNEGA PREOBRTA že »a priori« ugaljalo?

— Razumljivo sem bil navdušen, da bom pokazal neko družino na potu razpada... Ker nisem hotel para, ki bi bil sestavljen iz Jacquesa Dacmina in Madeleine Robinson, sem z njima postal na poseben način. V sceni prepira sem prisilil Madeleine Robinson jokati cele četrte ure. Ker so bile to strašno nezanimive osebe, sem jih nalepotil s strašnimi barvami, zelenkastimi toni, itd...



Prizor iz filma Igre ljubezni. Režija: Philippe de Broca. Proizvodnja: Claude Chabrol

Vi veste — Madeleine Robinson v življenju je osebnost. Spominjam se nekakega strojnika — bil je goilih priš, kadil je; imel je nek element dekora. Ona se mu je približala in začela izati pleča z velikimi gibi jezika. Pri tem je govorila: »To je dobro, to je slano... Rada imam vse, kar je monstruozno.«

Najbolj smešno pri vsem tem je to, da smo izhajali iz kriminalnega romana in da se je zgodba na koncu izkazala kot avtentičen dogodek, ki se je zgodil v kraju snemanja, ali točneje, v vili, kjer smo snemali; v realnem dekoru je bila slika nekake prednika, ki je čudno spominjala na Dacmina!

Jaz in Henri Decas sva prišla do mnogih tehničnih izkušenj, in sva napravila nekatere pogumne korake. Da bi situacija bila čimbolj teatralna, vse z eno poteno: dekor, oboki, reflektorji, itd.

● In OFELIJA? Od kod ta shakespearejski naslov?

— Ker so govorili o Hamletovi zgodovini. Juliette Mayniel je Ofelija, André Josselin, mladi živčni človek iz Dvojnega preobrata pa je Hamlet. Njuna mati je Alida Valli. Vendar pazite! Ne gre za moderno transpozicijo Shakespeara, ker že v principu, menim, da so te adaptacije neumne, umetne in da lahko doajo zaprepaščujoče rezultate. Tu je adaptacija samo navidezna. Dal vam bom samo en absurden primer: zgodba se odvija v vasi z imenom Erneles — ta beseda je anagram od Elseneur, vendar manjka »u«, torej je to lažen anagram kakor je

moja adaptacija lažna adaptacija. Gledavec tvega, da ga bodo preslepili pa je vse bistvo filma: med realnostjo in mitom ni pravega soglasja.

● Kaj je vzrok za identifikacijo s Hamletovo zgodovino?

— Moj junak Ivan je bolnik, ki ne razume realnega sveta. Po smrti svojega očeta je prepričan, da doživlja Hamletovo pustolovščino, da je Hamlet, in skuša oblikovati svet po svojih blodnjah. V svojo igro skuša prilegniti tudi druge. Ker so nezadovoljni z realnim življenjem, sprejmejo, razen nje, ki se imenuje Ofelija, in na koncu predstavlja razum, ki zmaga. V podobnosti sem šel daleč: na primer, Ivan-Hamlet snema s filmletri film, ki bo v filmu v filmu kakor je bil pri Shakespearu v igri v igri v trenutku, ko Hamlet preizkuša svojega strica. Vendar so te takšne podobnosti varljive in če obstoji neka koincidenca, sovpad, jo vedno izzove Ivan... Druge skidnosti so burleske. Tako ima oseba, ki je pristala na to da je Polonij, manjlo, da meče iz gnezda kje. Spleza na drevo in plení gnezda; ima pa slabo srce in nekega dne, ko je splezal na drevo, umre in ostane obešen na veji.

● Kateri bo vaš naslednji film?

— Imam mnogo načrtov, vendar mi je najbližji tisti, ki ga pripravljam s Françoise Sagan. To bo zgodovina Landruja. V žarku smo hoteli napraviti neko vrsto romansnega življenja George Sandove. Vendar smo kmalu spregledali, da to ne bi bilo dovolj smešno. Tako smo prešli na Landruja, ki je imel vsaj smisel za humor. Ali poznate njegov odgovor, ki ga je dal odvratu pred smrtjo? Ta ga je branil kot brata in ga prosil, naj mu pove, ali je res ubil vse te ženske tedaj pa mu je Landru odgovoril: »Tega, dragi moj, vam ne bom povedal; to je moja mala skrivnost!«

● Vi veljate za šaljiva in vaši nasprotniki govorijo, da se smejete tudi v filmu?

— To je eno mišljenje, vendar je zame film zelo važen v kaosu, v katerem živimo. Zame je film dokaz ne-eksistence kaosa, ker organizira kaotične elemente.

Vidite, brez dvoma mi očitajo, da nisem nangažiran v problemih sodobnega sveta; toda jaz imam svojo filozofijo zgodovine: nisem pozabil, da se politika bavi z menoj, če se ne bavim jaz z njo. Torej, čast je rešena...

In končno, ko obdelujem teme, za katere je javno mnenje občutljivo, se lahko naredi pesmika za zastraševanje: »Obdelujem važno vsebino, torej je moj film važen; iz tega sledi: jaz sem važna osebnost...« Vidite, mislim, da ni prav, ko se ob filmu koncentracijskem taborišču reče: »Ta igravec odlično igra vlogo taboriščnika!«

Menim, da je odveč ponikati ljudi, ki so to doživeli na svoji koži. Z moje strani bi želel, da bi poskusili razumeti tistega, ki je bil ponikane. Mislim, da je podlo, če gledač brez obzira, napadamo z udarci splošnih želj.



administrativna balada

MILOŠ
MIKELN

Zadnja premiera v ljubljanski Drami, ADMINISTRATIVNA BALADA Miloša Mikeln, nam je darovala zgolj prazen smeh, ki je bil varno zavetje pred miselnim razglabljanjem o umetniški vrednosti in pomembnosti samega dramskega koncepta.

Administrativna balada je v humoristično žurnalistični obliki prikazala drobce današnjega življenja, kjer zveze, naslovi in priliki nosijo veliko višjo ceno, kot so je vredni, in kjer videz, zunanja podo-

ba in mnenje ozkega kroga ljudi, oblikuje resnico, pomen in vrednost.

Mikelnu je na veder način, če lahko uporabimo ta izraz, uspelo nakazati nekatere naše napake v hitrem tempu izgradnje; vse probleme, čeprav ozko zastavljene, je situacijsko s pomočjo režiserja M. Koruna reševal dobro, vendar bi njegovo delo dobilo veliko večji pomen in vrednost, če bi problem bili postavljeni širše in globlje. To bi peljalo tudi do upravičenega naslova — satire.

Igra predstavlja spor med Ustanovo (beri direktorico) za ugotavljanje odloziv in slabosti v socialistični družbi in Listom (beri glavnim urednikom) Diskutant, dnevnika za pospeševanje borbe mnenj, kdo se bo naselil v novih prostorih pravkar dograjene stavbe. Oba sta neizbrpna in posluševanju zvez, telefonov, člankov, izpodirvanja in skrite zavisti. Sreča koleba — enkrat se obrne na to, drugič na ono stran. Konec je neodločen, pravzaprav ga sploh ni, pač pa je neko zborovanje pozitivnih oseb v igri, ki želi pripeljati do nekega značilnega ali do neke končne misli. Čeprav se zaradi dinamike igre, vseh (ne) novih šal, iznajdljive scene in poskusa nekakega kabareta z gracijo lepoto mladih teles, niti za hip ne dolgočasimo, smo vseeno prazni, ko zapuščamo dvorano ter morda le žalostno ugotavljamo, da izbor igre za osrednje gledališče pač ni bil posrečen. Delo je režiral Mile Korun z obilico šarma, ki smo ga čutili povsod, kar je verjetno tudi prispevalo k tako glasnemu navdušenju ne preveč zahtevne publike na večer premiere.

Za igrance je bilo težko, ker pravzaprav niso imeli kaj igrati. In prav to je motilo. Glavni vlogi sta

odigrala Vika Grlova, kot direktorica Zavoda in Stane Sever kot glavni urednik Diskutanta. Svojo vlogo je Stane Sever odigral standardno, s prijetnim čarom, toplino in naivnostjo, ki smo je vajeni pri njem. Medtem ko Vika Grlova v tej vlogi ni imela kaj pokazati, ker pač ni imela kaj za igrati, pa je dokazala, da dobro obvlada govorno tehniko. Duša Počkaj, kot urednica lista Diskutant, je iz svoje vloge dokazala nepričakovan posluh za to vrsto ljudi in je bila še najbolj živa, resnična. Omeniti moramo še Valico. Nastopali so še: Mila Kačičeva, Marija Benkova, Tone Slodnjak, Lojze Rozman, Polde Bičič in drugi.

Delo tudi to pot ni prineslo kdo ve kakšnega umetniškega vzpona ljubljanski dramci, a vse kaže, da bo doživelo finančni uspeh in navdušenje med povprečnimi gledalci, kar pa ni malo, čeprav to še daleč ni vse!

BARBARA BRECELJ — JASMINA

NADČLOVEK ZVER

Če bi danes katerakoli razvita država uporabila svojo inteligenco, znanost in tehniko izključno v vojne namene in bi vse ostale države vse to uporabile le za blagor človeštva, bi ta država zlahka osvojila ves svet. Ta absurda misel je obenem najbolj resno svarilo človeštvu v filmu »Nürnberški proces«, režiserja Feliksa Podmanitzkyja.

Pred gledavcem vsatane grozljiva podoba najbolj pošastne in brezobzirne vojne, kar jih je kdaj doživel svet. Ljudje, ki so se spremenili v brezčutne stroje in ki skušajo hladnokrvno opravičevati najbolj nečloveška dejanja, pri čemer s prav činično natančnostjo oblikujejo svoj zagovor in se lahko kljub najhujšim in najbolj neverjetnim grozodejstvom še vedno povsem mirno smehljajo... Nemški narod v agoniji fanatizma ene najbolj nesmiselnih in blaznih idej, ideje o nadčloveku... Obdobje največjega nemškega apetita, kršenja mednarodnih sporazumov, doba surove agresije in razpadajočega tretjega Rajha... A na drugi strani... Prizori, ob katerih se gledavcu zaradi njihove nečlovečnosti umika pogled s platna. Prizori, ki so delo nadčloveške zveri: gomile izstradanih in izsušenih trupel internirancev, ki se kljub nenehnemu obratovanju krematorskih peči čedalje bolj kopičijo, gore človeških kosti, izrezki tetovirane človeške kože, zmaličeni obrazi, otroci brez nog...

Strahote, ki jih človeštvo tudi po tisočletjih ne bo pozabilo. Ki jih ni moglo pozabiti. Vsa katera tega filma je resničen, kajti režiser Podmanitzky je ustvaril svoj film iz dejstev avtentičnih dokumentov preteklega vojne. Zato je njegov film popolnoma resničen dokument druge svetovne vojne; v njem je vse resnično. Zato je tudi neizpodbiten dokaz zločinov nadčloveka in hkrati strahotna obsodba vojne. Njegova resnica, gledavčeva spoznanje je strajno: da so ljudje postali stroji, najbolj nizkotele živali. Da so živele živali v človeški podobi...

Nürnberški proces je obsodil idejo o nadčloveku, obsodil vse strahotne zločine, obsodil vojno. Toda ne pozabimo vsega tega. Predvsem se zavedamo vseh tistih pogojev, ki so privedli nacizem na oblast, ki so sprožili strahotno kolesje militariistične stroja in pahili vse svet na rob propada. Ta film, ta dokument vojne, je strahoten opomin človeštvu. Zato si ga ogledimo in ostavimo budni. Kajti še danes strašijo po svetu ideje nove avanturistične vojne. Borimo se zoper nje, ne dovolimo, da bi se uresničile.

Preveč je bilo, naj se nikoli več ne ponovi!

Ingó Paš

Silvia Bruno

Zadnje upanje

Najlepše mu je bilo gledati pomlad z visokega okna. To leto, ki je bilo zanj zadnje v mestu, je prišlo zelo počasi, približno se je do jabolnovih vej, do česnje in sliv. Študent je ravnokar diplomiral iz zgodovine. Bil je zelo nestrpen in nervozen: natančno je štel svoje korake po grdo opremljeni sobi. V teh meniških urah je pogostoma obračal pogled proti oknu, ki je bilo kljub pomladanskemu hladu skoraj vedno odprto. Včasih pa je deševalo, nebo se je enizalo in napolnilo sobo z dremajočo, rumeno svetlobo. Študent se je zleknil na posteljo, postavil glavo na staro kmečko blazino in premišljeval. Tonil je v molčanje, ki nas spominja na tisto svetlo uro od mraku v gozdu, kjer je pravkar odpadlo listje. Z mislijo se je sprehajal po poti in prav vseeno mu je bilo, kam bo prišel. Samo da ne bi bil sam! Samota je tako preklela za nekatere ljudi, zlasti za tiste, ki so zaprti v sobi. Odrasel je na velikem kmečkem dvorišču. V bližini je bil prav takšen gozdič in njegova mirna globoka tišina ga je vsemirjala.

Njegova soba je bila dolgi majhna, s poševnim stropom. Postelja je bila pokrita s kmečko odejo, ki ga je spominjala na otroška leta. Peč se je motno svetila in v teh praznih pomladanskih dneh je spominjala na nekaj, kar je odveč. Da, prav res. Samotno okno. Resnica. Nič ni bilo bolj zanimivega v tej sobi od okna. Od tu je lahko videl ne samo mesto, planine in jezero, ampak tudi črto obzorja, ki se je zdelala kot iz bakra. Bila pa je njegova odkritje. Vsi ljudje so lahko videli ulice, hiše in planine; ta košček obzorja pa je bil samo njegov. Po dveh dneh bo zapustil mesto, šel bo za profesorja na podeželje. Moral bo odgovoriti poprej, ker je bil profesor bolan. Zetel bo v majhni sobi, v takšni, kjer celo za klavir ne bo prostora.

Pripravljal se je na pot. Knjige in vadnice je lepo počasi spravljal v škatlo, da ga čis hitreje minil. Ob osmih se bosta srečala v njihovem stanovanju. Zmenki v prisotnosti mnogih ljudi mu niso bili všeč. Sedel je na svoj stol ob mizi, kjer so bili albumi, in se pretvarjal, kot da gleda slike — tih miren, nekoliko dolgočasen človek, ki lista strani starega albuma. Pre-

tvorjalo se je, da ga ne ljubi bolj od drugih, in celo da ga ne opazi. Tako ji je narekovala vraga. Ob takih urah je postajal nestrpen. Mučila ga je nepopolna žalost in ponos kot odličnika med stotinami. Upal je, da bo enkrat za vselej velik pesnik — skratka pomen njegovega življenja.

Danes zvečer bi moral biti sama, toliko stvari je še pred njima, toliko se neizgovorjenih besed je čakalo pravega trenutka. In ta je nastopil.

Študent se je začel umivati v porcelanskem umivalniku. Obrnil se je in ne preveč tiho brisačo in se potrudil, da je lepo zlikal hlače, ki mu jih je zapustil brat.

Potem se je spet ustavil pri oknu in s koprnečimi očmi objel mesto. Zeleni oblaki kostanjev so se spustili pod šesto nadstropje. Čestni granit, izdelan od množičevinskih avtomobilov, se je zdel železen. Bila je njegova želena pot. Prekorakal jo je večkrat na dan. In planina je bila tudi njegova. Odsen vsega mu je ponotil napolnjeval sobo. Našel je svoj košček neba, ki se je redčil ob sončnem zatonu. Tako gosta in okrogla je bila ta rdečica, da ga je mikalo udariti po njej kot po goncu.

Odšel je mnogo pred določeno uro. Precej ljudi je odhajalo nekam, kajti ulice so bile polne. Zavil je po drevoredu, kjer so se pošastno belili listi pokasnih dreves, skromno so dišali saj so to bila drevesa parka. Pokazala se je mesečina, podobna razbitemu pratanu. V bližini se je zaslišal glas prodajalca kostanjev; kot bi prihajal iz hoste. Hotel bi ji povedati o vsem, če bi bila sama. Za hroščka, ki ga je bil udaril po čelu, kot kakšen majhen kamlen. Za to podočelje, kjer bo mnogo takih hroščkov in lep gozd. Govoril bi že svoji pesmi o samoti, ki povzroča človeku veliko žalosti. Če bi ne prišla z njim na podeželje, bi ga obsodila na takole smoto.

V njihovem stanovanju je kot vedno dišalo po maslu, na obešalniku so viseli dragoceni plašči. On pa je jedel v menzi in zato je bil vedno lačen. Svoj raztrgani jopič je obesil nekoliko stran. Stori je tako iz ponosa in samostojnosti. Sprejela ga je njena mati, raztresena in vedno žalostna žena. Celo svoje lase je barvala z umirjeno vijoličasto barvo. Tako prisiljeno je podala roko in tako suho mu je pokimala, da je stopil v sobo zelo bled, toda s trdim pogledom. Na njegovem stolu je sedel nek slabik, ki je razlagal razne igre na karte. Vedno ista skupina... Bal se je visokega, malo sklonjenega moža s temnimi, bleščočimi naočniki. Nekajkrat ga je že srečal. Na živec mu je šel njegov mirni in zapovedujoči ton, s katerim se je obračal k njej. Doktor arheologije — z belim, nekoliko pravokotnim obrazom, z započetjenim nosom. Zabavala se je z gosti, lahko je stopala po preprogi njene kretanje so bile polne

skrite in nevidne nežnosti. Čutil je, da je ta nežnost namenjena njemu...

Njena obleka je bila svetlo limonine barve, lasje so bili sveže počesani, obrvi pobarvane s smetinkom. Bolj mu je ugajala takrat, ko je blede od utrujenosti vstajala od klavirja — z razkušanimi lasmi, s tankimi otroškimi obrvmi. Takrat je potrebovala njegovo pomoč, takrat kot utela cvetlica potrebuje pomoč vrtnarja... Zdal je cveteli in očarani pogledi so bili njeno sonce. Ugasili so ostale luči in svetila je samo namizna luč. In vsa soba s knjižno omaro, s flumom in z velikim starim bufetom, z ozkim vrhom kot katedrala, je spominjala na operno privedite. Študent se je zdrenil, ura je zvonko udarjala sekunde, ki so ga vedno bolj bližale smoti. Arheolog je plesal z njo, potem pa je zadržal njeno roko v svoji. Šaljivec je pustil karte, si zapel suknič in se pripravil, da bi jo prosil za ples. Ni mogel natančno ujeti takta. Zaplesala sta v majhno sobo, stisnil se je k njej, da je zahtela. Omenogel, s trepetajočimi koleni, se ji je približal. Trenutek je razmišljala, potem pa je njeno roko spozlela proti vratu in objela njegovo glavo. Opazil je njene oči, ki so bile čisto blizu njegovih, velike, izzirajoče njegovo željo. In med tem ko ji je poljubljil te oči, je slutil, da ju nekdo opazuje. Bila je mati; mimo njih je šla k omari, kot da ji je to vseeno in izstopila iz sobe kot skrivnostna senca. Študent je sedel na svoj običajni stol in z nežnimi rokami začel prepredovati album. Medtem ko ga je gledal, ne da bi videl, mu je prišla v glavo stajfina misel. Zena s svetlo vijoličastimi lasmi, polomka binših trgovcev, je bila v remik nagrada za njegovo sročišo. Poskusil jo je postaviti poleg svoje matere na njihovo dvorišče na kmetih. Utrujen se je kislno smejal. S težavno kretinjo je zaprl album, kot da bi zapiral strani svoje niti, žalostne niti srečne mladostne ljubezni.

On je odšel zadnji — stalno je upal, da se bo nekaj zgodilo, da se bo upanje povrnilo. Toda sama. Obklel se je in opazil, da je sam v majhni veži, a prvi njim stopi mati. Ustavil se je za trenutek, nepriljetno sta ga ubili s tem, da jo je spremljala mati. Povešil je glavo, ni imel glasu, zmanjkalo mu je moči, ni mogel združiti svojih misli z zdaj se je, ko je opazil, da je mati približala njeno roko čepu njegovega sukniča.

Njeni ozki prsti, s tankimi nohti, so vlekli vrvice. Izvlekla jo je, natančno jo je zavila in jo spet zloknila v čep. Študentu je postalo zelo nerodno — postavil jo je tja, sam ni vedel kako, najbrž, ko je pospraviljal in zbiral svojo priljago. Moral bi že oditi. Povzdignil je svoje oči — ona ga je zares s sočutjem gledala. Izrekla je mehko, skoraj dobrodušno:

»Ni se vam treba vznemirjati. Bolje sedaj kot kasneje. Se vse življenje je pred vami, mladenič...« Zopet ga ni imenovala. Zanj jo je bil samo mladenič, kmečki fant, ki je slučajno potikal na vrata. Podala mu je roko. Sključevala je svojo žrtev in sedaj je lahko spet zaspala. Pretvarjala se je, češ da ne vidi njene roke. Vsaka njegova beseda bi bila odveč. Pokimal je v slovo in hitro zaprl vrata za seboj.

Ko se je vrnil v svojo sobo, se je začel sprehajati po majavih tleh. Tri korake naprej, tri korake nazaj! Tako je hodil po sobi, ko se je učil za najtežji izpit. In zdaj je tudi bil na izpitu — poslednjem v tem mestu.

Odprl je kovček in izvlekel kup pisem. Zatigal jih je počasi, eno po eno, točno tako kot jih je dobival. Bila so napisana na zelo lepem papirju, ampak z grdo pisavo. To pismo je dobil potem, ko mu je prisegla, da bo šla z njim na podeželje. Približila je tudi kitič stara ruska pesnika... To pa po nekem krepkanju, pisala mu je, da je med njima že vse končano. Drugega dne pa je prišla naramnost gor — v šesto nadstropje... Pismo so porela eno za drugim. S široko odprtimi očmi jih je gledal, kako so se zvijala in črnela od bridkosti. Potem je hitro pripravil kovček. Zleknil se je na posteljo kar oblen. Bilo je zelo tiho, nočni zvoki niso segli do višine. Naenkrat je začelo deževati. Dvignil se je in pogledal skozi okno. Strela je razrezala oblak polovično, zadiskalo je po mokrem asfaltu. Strehe, mokre od dežja, so bile mokre kot smaragd, neresnične, kot da bi jih s čarovniško palico pričaral čarovnik. Kljub temu so bile resnične.

Vdihoval je vonj velikega mesta, vtisnil je mokre parke in ulice globoko v spomin ter se onemogel tiščal k okenskem okviru. Zdelo se mu je, da se na mestu, kjer je srce, razrašča gnojna rana.

Vstal je bolj zgodaj, prevezal kovčke z vrvo, ki jo je imel v žepu sukniča. Čutil je, da ne bi niti trenutek več ostal v tej sobi, v tem mestu, odgovoril do že danes, ne bo se ji oglasil. Ni se mogel premagati. Kovčke je položil ob telefonsko kabino in z ledenimi prsti zavzel številko. Bila je ona. Hitro ji je sporočil, da čez eno uro odpotuje in naj ga posabi. Odložil je slušalko, ne da bi počakal odgovora. Vzel je kovčke ter kakor pijan hodil po ulici. Moral se je oglasiti tudi pri prijatelju, danes zvečer bi se moral skupaj posloviti...

Ne, ni imel moči za slovo. Zakaj bi tudi pri prijatelju svoj ljubezenski dogodek. Hodil je po ulici in bil jezen nase, zaradi telefonskega pogovora. Spomnil se je, da je celo noč upal, da se bosta spet videla, kako je skrival svoje neumno upanje — slišati njeno dihanje pred vrati.

Silvia Bruno

PRIJAVLJAM OČETA

V. KUZNJECOV

Kdo sem? Star sem 20 let, merim 175 cm, nosim čevlje številka 43, študiram, ali bolje rečeno — ne študiram, toda na to se pripravim. Na to se pripravim že tri leta, a se na noben način ne morem pripraviti; ne gre pa ne gre. Ko nisem mogel opraviti preizkusnih izpitov na medicini, ne na elektrotehniki, ne na pedagogiki, niti na pravi, sem se prepiral, da sem res pravi osel in da nisem sposoben za nobeno delo.

Oče in mati me že gledata postrani. Doma imamo dolge debate na temo: znanje je luč — neznanje je tema, in na ljudski izrek: korenine učenja so grenke, njegovi sadovi pa sladki.

Vse to znam tudi brez njih, toda... Številno sorodstvo — strici, tete, sestrice, mi dajejo imena: tepec, lenuh, butec, gizdalín, trdosrčnež, in vse to je čista resnica. Len sem, neumen, zabit, žrem očetov kruh, nisem zmožen, zaslužiti si za kino. Priznam, prisklednik sem!

Vsak dan berem oglase: »Službo dobé ključavničarji, kurjači, pleskarji, prodajalci, hišne pomočnice, pa tudi blagajniki.« Toda vse to ni zame. Rad bi postal kozmonavt, pisatelj! Ampak do sedaj še nisem našel oglasa »Sprejememo kozmonavta« ali »Razpisujemo delovno mesto pisatelja«.

Sicer pa imam v sorodstvu strica pisatelja. Ničesar ne dela, samo piše. Morda se meni le tako zdi.

Stric je visok, debel, nosi svetle kravate in čevlje s petko iz kavčuka. Pravijo, da je talentiran in zelo znan. Jaz tega ne vidim! Vem samo, da me je imenoval božjega odpadnika (kako komplicirano in nemarksistično je to!) in ga zato ne morem videti... Govori mi: »Petček, oprimi se kakršnegakoli dela, ne obešaj se očetu okrog vratu, v grob ga boš spravil! Z delom v proizvodnji si boš nabral izkušenj; sicer ti ušesa nategnem.«

Res je, imam velika, odstopajoča ušesa; vleči zanje je res prijetno, toda dvomim, da bi se to posrečilo mojemu stricu. Bojim se, da se bom temu uprl, morda celo zgrabil palico. Zakaj sem takšen in kdo je temu kriv?

Dolgo sem žvečil to vprašanje, razmišljal in na koncu prišel do zaključka, da je vsega tega kriv moj oče — višji komercialist v podjetju »Melprom«, star 55 let, brezbarven. Včasih je tega kriva tudi mama. No, tudi ona je vzdrževanka pa ji ne moreš veliko očitati. Očeta obkrožajo člani mestne organizacije, komite, komisije... Njega je lahko, kakor se pravi, prijeti za vrat.

Prav pred kratkim je pisalo v časopisu o tem, kako so 60 letnega starčka obsodili, ker je 30 letni sin izžval pretep v trolejbusu. Časopis se je v tem pogledu dobro odrezal. Tako je treba pokazati temu otopelemu starcu, zakaj ni bolje vzgojil svojega sina! A sin! Samo malo se je prestrašil in nič drugega se mu ni zgodilo. Sosedji so se smejali, sin pa se je baje krohotal, zadovoljen je bil, da so spoznali pravega krivca. Samo moj stric je rekel: »Prekleti idioti!«, ne vem pa, komu je bilo to namenjeno.

Vidite, prav ta zgodba s sodiščem me je vzpodbudila, da napišem prijavo proti očetu in jo naslovim sindikatu ali celici ali komiteju podjetja »Melprom« za namenom, da bi mi dali lekcijo za tako malomarno vzgojo svojega sina — edince.

Kaj je bilo napisano v moji prijavi?

Takole:

Ze od svojega prvega dne sem čutil, da me očka in mamica neizmerno ljubita. Vse sta mi dovolila; vsako željo, čeprav grdo, sta mi izpolnila. Imel sem ogromno igrac, z bomboni sem se obmetaval; bil sem skratka razvajenec. Pijaval sem na babico (takrat je revica še živel) in vsakokrat sem zadel v črno. Pijaval sem tudi na starše in, si mislite, vzdajal pri njih iskreno navdušenje. Nikoli me niso kregali, nikoli me niso postavili v kot. Je to pravilno, tovariši? Skrajno nepravilno, morate priznati.

Ko sem začel hoditi v šolo, so me oblačili skoraj v uniformo. Oče je govoril: »Pazi, ne maži se; ne morem ti vsak dan kupovati novih hlač!« Iz šole sem prihajal umazan, brez gumbov in s strganimi komolci. Ko so hoteli zvedeti, zakaj je vse to, sem zadržal knjige po tleh in jih začel teptati z nogami. In kaj je naredil moj oče? Ali si mislite, tovariši iz komiteja? Nič! Ničesar ni ukrenil! Izkazal se je gnil liberal, tovariši!

No, to je samo za začetek.

V šoli je slabo šlo, dobival sem slabe ocene, ostal v istem razredu. Mama je jokala, oče pa je bil kot dan pred nevihto. Je to pravilno, tovariši iz »Mestkoma«?

Meni je srce pokalo, roke so me srbele, da bi sam sebe izprašil. In kaj je delal v tako kritičnem času moj neprincipialni oče? Bral mi je levite. Govoril o nekakšni vzgoji. Vrival mi je nekakšne poučne knjige! Mar ni to bedarija, nesmisel, če vam je tako bolj všeč?!

In ko so me končno zaradi slabih ocen in nezastisane discipline vrgli iz šole, me je oče začel riniti v večerno šolo. Dajal je nekakšne podatke, se poniževal, preklinjal, prosil, lagal, govoril, da sem dober in da se je vse zgodilo iz čistega nezavedanja. Na koncu mu je uspelo, vtihotapiti me v večerno šolo. Tri mesece potem se je izkazalo, da ves ta čas nisem odprl knjige. In kaj je naredil moj oče? Ni se domislil ničesar boljšega, kakor da se spet ponižuje, pokorno prosi, preklinja in se opravičuje.

Mar je to dostojno dejanje, tovariši?

In tako je moj oče spet uspel. Sprejeli so me v šolo in zahvaljujoč vsem ostalim njegovim prizadevanjem, sem jo vendarle končal. To je bilo pred tremi leti. V rokah imam zrelostno spričevalo in to mi daje možnost, da s svojim popolnim neznanjem razveseljujem komisije različnih fakultet.

Klical si me tudi k vojakom, pa so me zavrnili, ker imam ploske noge. In moj oče ne samo, da se

ni razjezil zaradi tega, kakor bi pričakovali od častivrednega človeka, sovjetskega patriota, ampak nasprotno, zelo se je veselil. Vidite, težko mu je, ločiti se od mene.

Ko sem pred kratkim ukradel materi 15 rubljev (včasih se je treba tudi zabavati), je ukrenil samo to, da mi je dolgo in dolgočasno pridigal. Neprijetno mi je bilo pri pogledu nanj, ko je skoraj jokal kot kaka cmerava devica. Zmanjkalo mi je že potrpljenja, zato vam ga prijavljam, tovariši iz »Mestkoma«!

Prosim, da postopate čim strožje z mojim očetom, ker je oborožen:

1. z velikim pomanjkanjem volje in značaja — 2. z nepravilnim pojmovanjem svojih nalog učitelja in vzgojitelja lastnega sina.

Prav tako sem napisal v svoji prijavi. Ne vem, če so jo obravnavali ali ne! Upam, da so jo, ker, kolikor vem, nobena prijava delovnega človeka (Hm, da! — malo se mi je zataknilo) se ne sme pustiti brez odgovora.

Dva dni je oče prihajal pozno domov; vidi se, da so bile konference; mati me je divje gledala in mi dajala slabšo hrano kot ponavadi. Tretjega dne pa je k nam prišel stric. Pojavil se je popolnoma nepričakovano pod večer, visok, debel v svoji sezonski obleki. Ležal sem na divanu s časopisom v kuhinji — vsi smo molčali. Teklo je mirno družinsko življenje in nič ni najavljalo nevihte. Toda nevihta je prišla in sam stric jo je prinesel.

Ko je šel v jedilnico, je na ves glas zatulil: »Kje je ta malopridnež? Kje je ta mrcina?« Oče je molče pokazal s prstom proti meni. Stric me je pograbil za ovratnik kot psička, potisnil na glavo kapo, mi porinil v roke plašč in me vpricho odvratne pohlevnosti mojih staršev tako silno brnil, da sem s svojimi rebri premeril vse stopnice naše štirinadstropne hiše.

To je zelo grdo od mojega strica.

In sedaj živim pri svojem prijatelju na njegov tekoči račun. Berem oglase: »Sprejememo ključavničarje, pleskarje, ljudi za vsako delo.« V želodcu mi kruli, budijo se spomini v zvezi z glagoli: pojesti, popiti.

Morda bi bilo najpametneje, da znova napišem prijavo proti očetu? Kaj je to pravzaprav? Neumnost, ali ne?

Stric se je izkazal za pravega diktatorja in oče ni niti s prstom mignil v mojo obrambo.

In to mi je oče!

Propadel tip je! Napisal bom!

In proti stricu tudi. Boril se bom. Dokazal jim bom, da imam trden značaj. Videli bodo vruga! Tako je treba in po zakonu!

Prevod iz ruščine

Bogo Neška

Ke pogledamo repertoar naših gledališč v zadnjih letih, se nam zdi, da je sovjetska dramatika umrla z Majakovskim. To je do neke mere razumljivo, saj smo morali v prvih povojnih letih gledati veliko sovjetskih filmov in dram, ki niso bili vedno na zavidljivi umetniški ravni. V občinstvu sta se porodila odpor in predsodek.

Mestno gledališče ljubljansko si je zadalo nalogo, da bo čimbolj aktualno in skušalo dati svojemu občinstvu vse, kar je vrednega doma in na tujem. Kot tretjo premiero je uprizorilo dramo Alekseja Nikolajeviča Arbuzova »Irkutska zgodba«.

Dramatik Arbuzov se je rodil leta 1908. Pisati je začel že leta 1923. Njegova prva drama je bila uprizorjena šele leta 1930. Od takrat je napisal trinajst odrskih del. Uprizarjajo jih vsepovsod v Rusiji, posamezne igre pa poznajo tudi na Češkem, v Bolgariji, na Poljskem, v Vzhodni Nemčiji.

Irkutsko zgodbo bi lahko imenovali dramo-roman oziroma kroniko. Pisatelj nam prikazuje rast in razvoj svojih junakov v določeni življenjski dobi.

Glavni temi drame sta ljubezen in delo, ki človeka oblikujeta, spreminjata, bogatita. Ljubezen in delo sta človeku potrebna. Niti samo ljubezen med moškim in žensko, ampak ljubezen do človeka kot največji postulat v času, ki s svojo avtomatizacijo skuša zakoliti sleherni duhovnost. In delo, ne samo delo, s katerim lahko zaslužiš denar, ampak delo, ki človeka osvobaja, ga naredi boljšega. Njegovo delo koristi skupnosti.

Na bregu reke Angore gradijo hidrocentralo. Trije ljudje se srečajo: lahkomiselna blagajničarka Velja, še neuravnovešeni Viktor, in Sergej. Sergej in Velja se poročita. V njegovem okrilju Velja dozoreva v človeka. Viktor šele sedaj spozna, kaj bi mu lahko Velja pomenila. Nekega dne Sergej utone. Velja ostane sama z dvema otrokoma. Tovariši sklenejo, da bodo Velji dajali Sergejevo plačo. Toda Velja kmalu spozna, da ne more kar tako sprejemati miloščine. Odloči se za delo. Ki jo bo odselej reševalo osamljenosti in brezizhodnosti.

Avtor je strnil zgodbo v epizode. Posredovalec med lakoničnostjo na odru in občinstvom naj bi bil zbor, ki ga je vnesel v dramo po zgledu klasične tragedije. Zbor mu omogoči, da zavre klasično zgradbo drame, da lahko prepleta pretekle in prihodnje dogodke. V dramo vnaša poetičnost, neposrednost, optimizem, zakaj kljub tragičnim momentom v Irkutski zgodbi, je Arbuzov optimist, poln vere v človeka. To naredi včasih vtis, da nas hoče avtor zapeljati z ganljivostjo, češ: glejte, kako so ljudje dobri.

Vendar lahko ta poudarek čustvu in čustvovanju opustimo, da je drama nastala po de-stalinizaciji, po dolgem času, ko je moral sovjetski pisatelj obravnavati samo dejstva in parole.

Kljub temu pomeni Irkutska zgodba zanimivo so-ocenje s sovjetsko dramatikom in s svojo vero v človeka zdravilno vpliva na pesimizem, na dehumanizacijo v vsakem izmed nas.

Režiser Igor Pretnar je v drami poudaril skupinske prizore, kar je pomenilo prijetno spremembo. Igralski ansambel je bil zelo homogen. Mirko Zupančič in zbor sta svojo vlogo podala s praviim smislom za poetično besedilo in nista bila vsiljiva. Scena Milana Butine je bila zelo bogata in je včasih odvrčala paznjo gledalcev od dogajanja na odru.

Evelina Umek

LJUBEZEN IN DELO OBLIKUJETA ČLOVEKA

ALLEN GINSBERG

Allen Ginsberg se je rodil 3. junija 1936 v Pater-sonu kot sin ruske emigrantke in učitelja. Visoko šolo je obiskoval v svojem rojstnem kraju. Pozneje se je klatil po vsem svetu.

Zivi v skladu s nazori v Ameriki dolgo zelo popularne Beat Generation, ki se v odporu do buržo-azne morale zateka k skrajno hedonističnim oblikam življenja. Njeni najpomembnejši predstavniki so: Jack Kerouac, pisec slovitih del Na poti iz podzemlja, William Burroughs, avtor pesniške zbirke Golo kosilo, in Allen Ginsberg z zbirko Rjovenje in druge pesmi. Vse njihovo delo — zlasti Ginsbergova pesnitev Rjovenje — je izraz velike moralne herezije, ki se na zunaj kaže v čezmernem uživanju mamil in alkohola, v divjem seksualnem življenju, oboževanju primitivnosti in instinktov. Odda tudi njihovo navdušenje za jazz. Beatniki se najraje družijo z najnižjo plastjo ljudi na ameriški družbeni lestevici, v protest proti obstoječemu svetu in nenehni atomski ogroženosti; pri tem zavračajo vsak moralni kodeks.

Beatniško gibanje je spočetka imelo, kljub skrajno nihilističnemu odnosu do resničnosti in moralni dezorientaciji, v Ameriki in tudi drugod velik odmev, saj je lenobno vzdusje povelje ameriške književnosti močno razgibalo in z že omenjenimi deli zabeležilo tudi vidne literarne uspehe. Resnica pa je, da v Ameriki zanimanje za literaturo beatnikov zadnji čas močno upada, saj je njihovo gibanje doseglo svoj največji razmah že sredi prejšnjega desetletja. Pri nas se z njihovo književnostjo seznanjamo šele zadnji čas, z veliko, za naše kulturne razmere značilno zamudo.

. Niko Grafenauer

PESEM

Teža sveta
je ljubezen.
Pod bremenom
samote,
pod bremenom
nezadovoljstva

teža,
teža, ki jo nosimo
je ljubezen.

Kdo more zanikati?
V sanjah
se dotika
telesa,
v mislih
zlaga
čudež,
muči
domišljijo,
dokler ne postanem
človeški —

gleda iz srca,
izgorevajoč v čistosti —
kajti breme življenja
je ljubezen.

vendar nosimo breme
utrujeno
in tako moramo na koncu
počivati v rokah
ljubezni,
moramo počivati v rokah
ljubezni.

Ni počitka
brez ljubezni,
ne spanja
brez sanj
o ljubezni —
biti blazen ali vročičen,
obseden z angeli
ali s stroji,
končna želja
je ljubezen
— ne more biti grenka,
ne moremo je skriti,
ne moremo je zadržati,
če je zatajena:

teža je prevelika

mora se dati
enkrat za vselej,
kakor je dana
misel
v samoti,
v vsem sijaju
svoje neizmernosti.

Topla telesa
se združena blestijo
v temi,
roka se pomika
k središču
mesa,
koža drhti
v sreči
in duša se radostna
naseli v očesu —

da, da,
to je tisto,
kar sem želel,
zmerom sem želel,
zmerom sem se želel
vrniti
v telo,
kjer sem bil rojen.

„SATCHMO“ JE OSVOJIL SVET

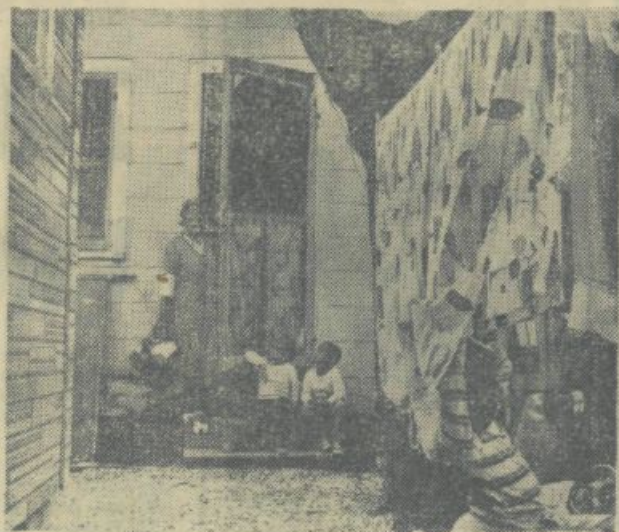
Kid Ory: »Če boš zamenjal kratke hlače z dolgimi, boš igral v mojem orkestru.« — Lilian Hardin, druga žena Louisa Armstronga, pripoveduje: »... Trinajst let sva bila poročena, a le osem sva jih preživela skupaj...« — Osemdeset newyorških filharmonikov, Leonard Bernstein, All Stars in Louis Armstrong v Carnegie Hallu.

V zadnji številki ste se lahko, dragi bralci, seznanili z začetki jazza. New Orleans je bil rojstno mesto jazza in najznamenitejših godbenikov, med drugimi tudi »kralja jazza« Louisa Armstronga. O »Satchmu« je bilo že mnogo napisanega — kritik, biografij in najrazličnejših drugih člankov — vendar mislim, da je pravilno, če že pišemo o jazzu v New Orleansu, da posvetimo nekaj prostora tudi temu gigantu jazza. Seveda pa je članek prirejen in napisan tako, da se ujema z našim ciklusom zapiskov o jazzu.

Za začetek nekaj skopih podatkov: Louis Daniel Armstrong, s psevdonimom »Satchmo« (Sach a mouth v prevodu »velika usta«), se je rodil 4. julija 1900 v New Orleansu. Oče je bil poljski delavec, mama pa čistilka. Že v zgodnji mladosti je občutil vso grenkobo zapostavljenega črnega

človeka, obenem pa doživel še tragedijo v družini. Ko mu je bilo pet let, sta se oče in mama ločila. Z mamo in sestro Beatrice se je preselil v najrevnejšo četrt New Orleansa. Mama je pričela preživljati svoje otroke s pranjem, Louis pa si je medtem poiskal prijatelje. S svojimi sovrstniki se je igral, hodil plavat in prepeval. Sestavili so pevski vokalni kvartet, ki so ga sestavljali Louis in njegovi prijatelji: »Happy«, »Shots« in Kid Rena. Louis, ki je bil tenor, si je želel, da bi pel bas, obenem pa je mislil uvesti v svojo vokalno skupino velik boben. Želel je sestaviti prav tako skupino, kot je bila Buddy Bolden's Kapela v bližnjem Masonic Hallu. Tja so zahajali mladeniči, nekateri zato, da so prepevali in si s tem prislužili nekaj denarja za kruh, drugi pa zato, da so lahko ta zbor slišali. Silvestrovo leta 1913 je dan,

Francoz Claude Jacoby se je na svojem potovanju po ZDA ustavil tudi v New Orleansu in slikal rojstno hišo Louisa Armstronga. Sedanji lastniki se dobro zavedajo, kakšno vrednost ima ta hiša. Claude Jacoby je namreč plačal za ta posnetek en dolar!



ki je začrtal bodočo življenjsko pot Louisa Armstronga. Kot deček s ceste se je hotel pokazati pred svojimi sovrstniki, hotel je dočakati Novo leto najglasneje. Streljal je v zrak v nekim starim revolverjem; ker to ni bilo dovoljeno, so ga prijeli in kaznovali. Poslali so ga v poboljševalni dom, ali z drugo besedo, v sirotišnico. Tu se je prvič v življenju srečal s črkami, številkami in z instrumentom — s kornetom. Učitelj na instrumentu je bil Peter Davis.

V svojih spominih pravi Louis Armstrong: »... Da, Davis me je ogromno naučil. Preden sem prišel v ta dom, sem se vrtel okoli Bunka, vendar on in njegovi prijatelji niso imeli časa, da bi mi kaj pokazali...«

Mladinski orkester sirotišnice je igral na pogrebih, piknikih in drugih svečanstvih. Tu je že prišla do izraza njegova izredna nadarjenost. Imel je čist ton, dosegal z lahkoto visoke tone in bil ritmično brezhiben. Kmalu je njegov talent opazil kornetist in trobentar Joe »King« Oliver, v čigar sestavi je igral tudi znani pozavnist Kid Ory. Louis pravi: »Joe Oliver me je naučil največ! Če obstaja kdo, ki sem mu lahko hvaležen za pomoč, je to Joe King Oliver. Ta človek ima za vse to, kar sem ustvaril v swingu-hotu in ragtimu, največ zaslug. Joe se je imel za mojega očima, pravil mi je, »sin«. Res, obnašal se je, kot da bi mi bil oče.«

Prva Louisova zaposlitev je bila v »honky-tonk« lokalu »Madrange«, kjer je igral s pianistom Boogersom in bobnarjem Sonijem Gobeerjem. Tako je igral skupaj v vseh »honky-tonk« lokalih Storyvilla, dokler ni bobnar Joe Lindsay sestavil mali sestav z Louisom. Igrali so povsod tam, kjer Joe Oliver ni mogel zaradi preobremenitve. Joe Oliver je skrbel

za svojega varovanca. Nekega dne je stopil Joe »King« Oliver k Armstrongu in mu dejal: »Želel bi, da bi igral v mojem ansamblu drugi kornet. Vendar pa bo treba nabaviti dolge hlače,« je končal smeje. To je bila prva stopnica k uspehu. Kmalu zatem se je vodja orkestra, »King« Oliver, odpravil na pot po Mississippiju v Chicago. Njegovo mesto pa je prevzel Louis Armstrong. O tej dobi pravi »Satchmo«: »Bilo je veliko, igrati Oliverjeve dele za kornet. Bil sem prav važen!« To je bila velika doba Louisa! Imenovali so ga »Prva trobenta New Orleansa«. Ni minil teden dni, ne da bi se pri njem oglasil kak trobentar in ga poprosil, naj mu pokaže, s kakšnim ustnikom igra, kajti trdili so, da z normalnim (ustnikom) ni mogoče dosegati takšnih tonov. Pravili so, da se poslužuje tehnične zvijače. Toda Louis je igral s prav takim ustnikom kot ostali, pripovedoval je o svoji tehniki in načinu igranja, vendar mu nobeden ni verjel. Nekateri so ga skušali posnemati, igrali so prav tako kot on, toda samo mesec ali dva, kajti nato so hudo zboleli. Eden izmed teh je bil Billy Shaw, ki je igral nekaj mesecev prav tako kot Louis Armstrong. Vendar samo nekaj mesecev! Kajti nastopila je paraliza ustnic in nikoli več ni mogel igrati. Billy Shaw se je vprašal: »Uganka je, zakaj Louis ne zboli za paralizjo.«

Sestnajst mesecev je igral v orkestru Kida Orija, nato pa sprejel vabilo Fata Marabla in prvič v življenju zapustil svoje

rodno mesto — New Orleans. S Fata Marabla orkestrom Jazz E-Sazz Band je novembra 1919 odpotoval po reki Mississippi do St. Louisa in Memphisa in po Missouriju do Ohija. Ob tej priložnosti se je srečal z mnogimi »izgubljenimi« godbeniki iz New Orleansa. Le-ti so po ukinitvi razposajenega življenja 1917 v Storyvillu zapustili rojstno mesto jazza in si pričeli služiti kruh na raznih »river boatih« — potniških ladjah, ki so bile odlični konzument brezposelnih godbenikov.

V orkestru Fata Marabla so igrali še tle znani godbeniki: Johny Dodds, Pops Foster, Boyd Atkins, Johnny St. Cyr in David Jones. David Jones je bil prvi, ki je Louisa vpeljal v svet notnih črt, not ter notnih ključev. Leta 1921 se Louis vrne v New Orleans in igra v kavarni »The real thing« z Luisom Russelom, Albertom Nicolasom in Barnejem Bigardom. Istočasno je nastopal pri tedaj vodečem orkestru, ali bolje pihalnemu ansamblu, »Tuxedo Brass Band«. Ko se je leta 1922 vrnil s člani »Tuxedo Band« z nekega pogoeba, ga je doma čakal telegram. »King« Oliver je klical Louisa Armstronga v Chicago, kjer je igral drugo trobento. Louisova mama je izvedela, da je Louis v Chicagu zbolel in da mu gre slabo. Vsa v skrbeh je odpotovala v Chicago, da se prepriča, če so te govorice resnične. Louis pravi o tem takole:

»Neke noči sem sedel na odru (v Lincoln Gardens — Chicago) in pihal v instrument. Izenada opazim med plesalci obraz Mary Ann. Ko me je videla, kako sem postal lep, debelušast, zdrav in srečen, — je razjokala. Preostali del večera je preživela z nami na odru, mi pa smo od veselja zelo slabo igrali. (Se nadaljuje)

Prišek tokrat kot aranžer

Ni dolgo tega, ko je bila na sporedu ljubljanskega radia oddaja pod naslovom »Predstavljamo vam Jožeta Privška kot aranžerja«. Sestavljalec oddaj ljubljanskega radia so prišli na precej izvirno misel, sestaviti oddajo, v katerih bodo predstavili občinstvu v dvorani in radijskim poslušalcem, po enega znanega jugoslovanskega aranžerja zabavne glasbe in jazza. Prvi je bil na vrsti Jože Privšek, skladatelj in aranžer, o katerem se mnogo sliši tudi v tujini.

Zal pa večer ni uspel tako, kot smo pričakovali. Koncert je pričel z njegovo kompozicijo iz »Opatije 1938«. Vozil me vlak v daljave. Le-ta je na takratnem festivalu zelo uspela, vendar pa... Privšek je po besedah napovedovalca aranžiral več kot tisoč skladb, mi pa smo poslušali kompozicijo, ki smo jo že tolikokrat slišali in poznamo aranžma že skoraj napamet. Ali ne bi bilo bolje slišati stvari v njegovem aranžmaju, ki niso bile tolikokrat igrane, a so po vrednosti mnogo dragocenejše. Podobno v drugem delu programa, ko smo slišali dve skladbi v sedmih izvedbah. Menim, da je dovolj, če slišimo eno skladbo (Njujorška jesen) v štirih različnih aranžmajih in ne potem še eno skladbo (Daj mi roko) v treh različnih izvedbah. Najuspelejši aranžma? To je po mnenju občinstva v dvorani tretjega izvedba Avsenikove Daj mi roko, ki je bila napisana za pihalno godbo v ritmu koračnice!

IZ JAZZ KOLEDARJA



Mnogo orkestrrov igra tradicionalen jazz, toda samo trije so igrali pravi, doživeti diteland na visokem glasbenem nivoju: George Lewis v New Orleansu, Kid Ory v Kaliforniji in Wilbur De Paris v New Yorku.

Na vprašanje, kaj misli o amaterskih dixiland zasedbah, je Wilbur De Paris odgovoril:

»Zame to ni jazz... Ko igrajo najbolje, žal, izzvenijo samo tako, kot smo mi včasih... Ti godbeniki samo reproducirajo nekdanji način igranja... Mi pa igramo tako, kot bi igrali godbeniki zgodnje dobe jazza, če bi še živeli. Zato sem tudi naslovil svoj ansambel Wilbur De Paris in njegov New (nov) New Orleans jazz.

Na sliki od leve proti desni: Wilbur De Paris (pozavna), brat Sidney De Paris (tp) in Sammy Price (p) v ozadju.



INDEKS IN... PUCK

Hokejisti ljubljanske Olympije so se v tej sezoni že močno razživeli. Tako smo izbrali IGORJA RADINA, da nam pove nekaj o sebi in o hokeju.

● Naprej se seznanimo.

»Sem absolvent elektrotehnike, ljubljčan. Nekaj izpitov mi je še ostalo, vendar upam, da mi bo uspelo v prihodnjem letu dokončati študij.«

● In športni podatki:

»Dršal sem že od mladih nog, v prvem moštvu ljubljanskega hokejskega kluba pa sem prvič nastopil leta 1957. Odkar treniramo s češkim trenerjem, nimamo prostega dne. Treniramo vsak dan; le dva dneva sta rezervirana — za tekme.«

● Kaj pa ostale športne panoge? »Več let sem poletil veslal pri »Saviču«. Kljub temu, da sem s klubskimi tovariši dosegel nekaj uspehov, sem veslanje že opustil. Najljubši šport mi je — smučanje. V naših skromnih pogojih se ravnaj po načelu (enako kot mnogi drugi študentje): Zaradi študija smučanje ne sme trpeti!«

● Kaj sodiš o prepričanju, da je hokej — za boksom in rugbyjem — najtrši šport? Si bil dostikrat poškodovan?

»To gotovo ne drži. Igralci smo dobro zaščiteni; pravi pretepi, pa, seveda, niso v pravilih.«

V moštvu igram branilca, a sem si le enkrat izvinil nogo v gležnju. Ta poškodba se mi je kasneje večkrat ponovila, tako da sem lani le malo igral, a žal tudi malo smučal.«

● In hokejski načrti?

»Kljub tihim željam po trdnosti osvojenem drugem mestu v ligi, mislim, da nam bo Kranjska gora (podružnica hokejistov z Jesenic) delala precej preglavic.«

● Povrnimo se še k študiju. Zanima nas študijski davek športu in obratno.

»Rezultat je neodločen. Nekaj izpitov res dolgujem prav hokeju in smučanju. Enkrat pa sem se zaradi študija odpovedal sodelovanju v državni reprezentanci za tekmo v Budimpešti.«

Za državno moštvo še nisem igral, bil pa sem vanj že večkrat izbran.«

● Ali te profesorji poznajo le kot študenta?

»Dosljej, da. Videti je, da ne obiskujejo hokejskih tekem. Seveda pa mi to ni v škodo.«

● Kaj pa študentska športna organizacija na fakulteti?

»Dosljej sem vsako leto sodeloval pri organizaciji smučarskega prvenstva v Kranjski gori. V zadnjem času sem opazil obvestila o neobvezni vadbi, vendar mislim, da so bila za večino študentov preveč neopazna.«

Lahko rečem, da je bilo športno udejstvovanje študentov na naši fakulteti pred dvema, tremi leti dosti bolj razgibano. Razliko lahko pripišemo spremenjenim študijskim pogojem, pa tudi ljudem.«

ODSLEJ Z ROKO V ROKI

Pred nedavnim je bilo na rektoratu ljubljanske univerze posvetovanje o vprašanju telesne vzgoje in športa. Razprava je pokazala, da ta dejavnost še vedno ni našla tistega mesta, ki bi ji v celotni aktivnosti študentov pravzaprav pripadala. Študentje sami so pri razvijanju telesne kulture premalo aktivni, premalo iniciativni, predvsem pa dajejo premalo podpore prizadevanjem univerze, s katerimi želi to aktivnost poživiti. Dejstvo je, da so bili prav študentje tisti, ki so zahtevali uvedbo telesne kulture in tisti, ki so dali iniciativno za ustanovitev komisij za telesno kulturo in izvenarmadno vzgojo. Danes, ko imamo že skromne začetke načrtnega dela na tem področju, zaenkrat resda samo preko fakultativne vadbe, pa študentska organizacija ne kaže več potrebnega zanimanja. Vzrokov za tako stanje je nedvomno več in bi nas njihovo analiziranje privedlo predaleč. Gotovo pa je, da so realne možnosti za poživitev telesnovzgojne aktivnosti študentov, saj to najbolj potrjuje njihov neposredni interes za tako ali drugačno obliko udejstvovanja v rekreacijskem ali tudi tekmovalnem športu.

Na univerzi obstoje tri organizacije, ki se ukvarjajo s temi vprašanji. To so: komisija za telesno kulturo in izvenarmadno vzgojo pri rektoratu, zveza študentskih športnih organizacij in akademsko športno društvo »Olympija«. Dosedanje delo vseh teh treh organizmov pa je bilo premalo vključeno, pa morda tudi premalo uspešno, da bi lahko odločilno vplivalo na izboljšanje položaja. Posvetovanje je zato skušalo nakazati, kakšno naj bo mesto in vloga vsake od teh organizacij v bodoče.

Olympija danes nedvomno pomeni vrh slovenskega športa. Razumljivo je tudi, da njeno jedro in večino članstva predstavljajo študentje oziroma športniki, ki so se rekrutirali iz študentskih vrst. Vendar pa je dokaj nenavadno, da prave povezave med študenti in društvom samim ni. Čeprav se je Olympija razvila iz zveze študentskih športnih organizacij, danes med njima ni pravega sodelovanja in je celo čutili razkorak v njunem delu. Zveza študentov na ljubljanski univerzi pa ima tudi sam neposreden interes na delu in sodelovanju s tako močnim študentskim kolektivom kot je Olympija. Sami odnosi, ki vladajo v društvu, vprašanja finaniranja in koncepta društva, predvsem pa vprašanje vzgoje lika športnika-študenta, so vprašanja, do katerih organizacija ne more biti ravnodušna. Okrepiti bo zato potrebno neposredno sodelovanje med društvom in univerzitetnim odborom in ustvariti občutek, da je to vrhunsko športno društvo res študentski športni kolektiv, ki po eni strani reprezentira ljubljansko univerzo in njene študente, po drugi strani pa rekrutira svoje članstvo s širokega študentskega zaledja. Jasno je, da je prav s tem podana tudi vloga Zveze stu-

TEHNIČNI SLOVAR

V kratkem bo izšel kot plod dolgoletnega in vztrajnega dela naših znanstvenikov in strokovnjakov

SPLOŠNI TEHNIŠKI SLOVAR,

I. DEL, ČRKE A-O

prvi slovar slovenskega tehniškega jezika.

Cena I. dela slovarja je v prednaročilu 4000 din za izvod. Po zaključeni subskripciji bo cena znatno višja.

Študentje univerze v Ljubljani!

Naročite splošni tehniški slovar in izkoristite ugodnost naročila v subskripciji!

Študentom nudimo možnost obročnega odplačevanja.

Naročila sprejema Zveza ŠOLT, Ljubljana, Poljanska 6, kjer dobite tudi vsa pojasnila; Zveza inženirjev in tehnikov LR Slovenije



Alpinizem v Visokih Tatrah. (Fotografija z razstave študentov-planincev.)

dentskih športnih organizacij. Ona mora organizirati najširšo telesnovzgojno športno aktivnost študentov, organizirati tekmovalna fakultetnih športnih kolektivov, usmerjati ustanavljanje športnih društev in aktivov in skrbeti za program in organizacijo vsega tega dela. Razumljivo pa je, da se tega dela ne da opraviti brez podpore Zveze študentov, ki bo morala vprašanja športa vrednotiti drugače kot doslej.

Komisija za telesno kulturo bi morala biti streha te organizacije. To naj bi bil strokovni in usmerjevalni organ celotne telesnovzgojne aktivnosti na univerzi.

Univerza ima interes na množični športno aktivnost študentov, za fakultativno in redno telesno vzgojo, pa tudi za kvalitetni tekmovalni šport. Odslej, ko bodo delale te organizacije z roko v roki, bo ta cilj morda dosežen.

ŠKOLSKA KNJIGA ZAGREB, Masarykova 28

nudi veliko izbiro

UČBENIKOV ZA VISOKE ŠOLE IN FAKULTETE

- Bartolić Lj. i Urbany M.: FIRST STEPS IN BUSINESS ENGLISH - tečaj engleskega jezika za ekonomiste	640 din
- Batušić I. i Juračić Lj.: LE FRANÇAIS ET LA FRANCE DE L'ECONOMISTE	460 din
- Jakić B. i Plohl M.: DER ÖKONOMIST LERNT DEUTSCH	770 din
- Kraljević Franjo: KONTROLA I REVIZIJA POSLOVANJA PODUZEĆA	770 din
- Zerdar Vladimir: UDŽBENIK STATISTIKE	1250 din
- Supek Zvonimir: TEHNOLOGIJA S POZNAVANJEM ROBE, II	900 din
- Urbany Marijan: FOREIGN TRADE CORRESPONDENCE	650 din
- Vranić Vladimir: MATEMATIKA ZA EKONOMISTE, I	700 din
- Vranić Vladimir: MATEMATIKA ZA EKONOMISTE, II	500 din
- Zuvela Ivo: PRIVREDNO PRAVO	1900 din
- Andrašy Juraj: MEDJUNARODNO PRAVO	1450 din
- Culinović Ferdo: DRŽAVNOPRAVNA HISTORIJA JUGOSLOVANSKIH ZEMALJA XIX I XX VJEKA, knjiga I	940 din
- Culinović Ferdo: STVARANJE NOVE JUGOSLOVANSKE DRŽAVE	950 din
- Iblir Vladimir: DIPLOMATSKA HISTORIJA 1814-1871	580 din
- Prokop Ana: KOMENTAR OSNOVNOG ZAKONA O BRAKU, I	450 din
- Prokop Ana: KOMENTAR OSNOVNOG ZAKONA O BRAKU, II	700 din
- Pusić Eugen: UPRAVA, knjiga I	1100 din
- Vuković Mihajlo: OPCI DIO GRADJANSKOG PRAVA, I	500 din
- Vuković Mihajlo: OPCI DIO GRADJANSKOG PRAVA, II	620 din
- Vuković Mihajlo: PRAVILA GRADJANSKOG PRAVA	3500 din
- Niče Vilko: UVOD U SINTETICKU DEOMETRIJU	670 din
- Niče Vilko: PERSPEKTIVA	230 din
- Sedmak Viktor: UVOD U ALGEBRU	1400 din
- Supek Ivan: TEORIJSKA FIZIKA I STRUKTURA MATERIJJE, I dio	1600 din
- Herak Milan: GEOLOGIJA	1640 din
- Botteri Ivan: INTERNA MEDICINA, I dio	2300 din
- Botteri Ivan: INTERNA MEDICINA, II dio	1920 din
- Ivancević R. i Krstulović V.: ELEKTROKARDIOGRAFIJA	2100 din
- Tomić Dragutin: TERAPIJSKE DOZE	620 din
- Suvin Miroslav: ZUBNA PROTETIKA, knjiga III	750 din
- Vuletić Vinko: INTERNA PROPERDEUTIKA, II dio	1060 din
- Ivancević Ivo: FARMAKOLOGIJA	1830 din
- Hamm Josip: STAROSLAVENSKA CITANKA	700 din
- Hamm Josip: STAROSLAVENSKA GRAMATIKA	550 din
- Hergšić Ivo: KNJIZEVNE KRONIKE (1948-1957)	400 din
- x x x x x x x x: HISTORIJA NARODA JUGOSLAVIJE, II dio (od početka XVI do potkraj XVIII stoleća)	3400 din
- Jernej Josip: TALIJANSKA GRAMATIKA, I dio	350 din
- Jernej Josip: TALIJANSKA GRAMATIKA, II dio	680 din
- Poljanec F. Radoslav: NJEMAČKI IZGOVOR	760 din
- x x x x x x x x: STRANI PISCI - KNJIZEVNI LEKSIKON	1450 din
- Bartolić Ljerkica: ENGINEERING ENGLISH ANS IST TERMINOGY (Tehnički engleski i njegova terminologija)	850 din
- Andreis J. - Cvjetko D. - Durić - Klajn S.: HISTORIJSKI RAZVOJ MUZIČKE KULTURE U JUGOSLAVIJI	2800 din

IZIDE KMALU

- Babić Simun: UVOD U EKONOMIKU PRIVREDNIH PODUZEĆA, III proš. izd. (novembar 1962)
- Poljanec-Madatovala S. i Poljanec F. R.: RUSKO HRVATSKO-SRPSKI RJEČNIK (novembar 1962)
- Horvat Marijan: RIMSKO PRAVO, IV izd. (december 1962)
- Niče Viktor: DESKRIPTIVNA GEOMETRIJA, II izd. (december 1962)
- Batušić Ivana: FRANCUSKO POSLOVNO DOPISOVANJE, III izd. (februar 1963)
- Vinja Vojmir: OSNOVE ŠPANJOLSKJE GRAMATIKE (februar 1963)
- Hauptmann Erlik: HEMATOLOGIJA (marec 1963)
- Culinović Ferdo: DRŽAVNOPRAVNI RAZVITAK JUGOSLAVIJE (marec 1963)

ZAHTJEVAJTE NAŠ KATALOG, V KATEREM SO NAŠTETE VSE NAŠE IZDAJE ZA VISOKE ŠOLE IN FAKULTETE.

NAŠE KNJIGE LAHKO KUPITE V VSEH KNJIGARNAH ALI PA V KNJIGARNI IZDAJATELJA: ŠKOLSKA KNJIGA — ZAGREB, BOGOVIĆEVA 1 a.

Florijan: memoari

4

No, kako je bilo takrat, ko je bilo napak za celo stran, sem vam že v prejšnji številki povedal. Le enkrat samkrat sem povzročil odkrito negotovanje skupine bralcev. S svojim pisanjem, seveda (zlobneži trdijo, da še vedno pišem tkzv. perje). Zastopniki užaljenih bralcev so prihrumeli — željni moje krvi — bi lahko pretirano rekli. Seveda sem se jim umaknil za peč, urednik pa je moral pristati na popravek, saj so bili res hrusti. Kljub vsemu smo jim v popravku še enkrat zavdali. (Pa naj še kdo reče, da stari časi niso bili dobri, zlati!).

Kot sem že sam priznal, sem razen pri tisku sodeloval še pri neki drugi podvrsti študentskega življenja. Kaj prida tudi tem nisem opravil — baje. Igral sem vsega 4 tekme: dosegel sem 1 gol, v dveh tekmah sem imel lastno mrežo precej načeto, v eni pa sem ohranil leto nedotaknjeno. Bil sem v zmagovitem moštvu na faksu in drugič smo tudi vodili na lestvici univerzitetne lige. Žal je bilo tekmovalje po našem uspehu v prvem kolu prekinjeno (zaradi tavanja po travi.) V odbojki sem trikrat uspešno serviral, potem

pa je že nasprotnik vodil 2:0 v nizih in je moja ekipa obstala na zadnjem mestu I. kolu, ker je tekmovalje zopet »preminulo« zaradi razbite šipe.) O svojem uspehu na šahovskem brzoturnirju niti ne govorim rad, saj so se nasprotniki, podkrepiljeni s točkami, ki sem jih radodarno delil, utrdili v vodstvu.

Pravijo, da so nekateri bralci že sila nestrpni, kdaj bom nehal kvasiti prazne marnje, kot imenujejo moje pismene dosežke. K sreči sem pri listu jaz, zato jim tudi pišem jaz. Oni pa naj pišejo poročila in referate na faksu, — če jih bo kdo bral.

Tako, vidite, ocenjujem blejanje ovac v čredi. Saj je res, da bom kar v tej številki končal s pisanjem, ampak iz drugih razlogov.

S pisanjem sem posegel v čas, ki je nekako od nas in naše stvarnosti premalo oddaljen. Vsak naš — malo boljši, seveda — kronist se tako kot jaz izogiba ocenjevanja bližnje preteklosti. Znanja stvar: »še ni zrelo; dozorelo; na dogodke še ni legel prah starosti, ki čez leta omiljuje posege.«

Zatorej na svidenje!

Na vogalu pretep.

Miličnik, visok in suh.

»Kaj se je zgodilo?«

»Tale je bil«, pravi glas iz gruč.

»Kateri?«

»Tale«, pravi isti glas in uperi kazalec na postavnega tipa.

»Tovariš«, reče miličnik strogo, »pojdi-te z mehoj.«

»Jaz?«, vpraša korenjak.

Miličnik migne z brki.

»Da«, reče.

»Jok«, odgovori tršati tip.

»Kako?«, jok?«

»Tako pač: jok.«

Skupina se zasmije in zoži krog okoli miličnika in postavnega tipa. Število radovednežev je naraslo. Medtem se je drugi pretepač nekam izgubil. Miličnik je



SVOBODNA IZBIRA

»Tako. Jaz imam svojega miličnika«, pravi korenjak, »in samo on ima pravico, da me bije, ali da me odpelje v arest, nihče drug. Samo kadar je bolan, ga lahko nekdo zamenja.«

Miličnik izbulji oči in nasilnika neje- verno pogleda.

»V našem rajonu« nadaljuje tršati tip, »smo upeljali svobodno izbiro miličnikov in vsak je po svoji pameti enega izbral. Nekdo ima rad takega, ki ne udarja močno, nekdo tistega, ki enkrat dobro useka in dolgo časa ne gnjavi. Tako sem tudi jaz izbral svojega miličnika. Lahko ga najdete, če hočete; njegova številka je 2244.«

Miličnik si je otrli znoj s čela. Potem se še enkrat odkašljaj. Hotel je reči, da o tem ni ničesar slišal, a se je zadržal, da se mu slučajno ne bi posmejali.

»Kaj naj zdaj torej storim?«

»Ne vem«, pravi korenjak.

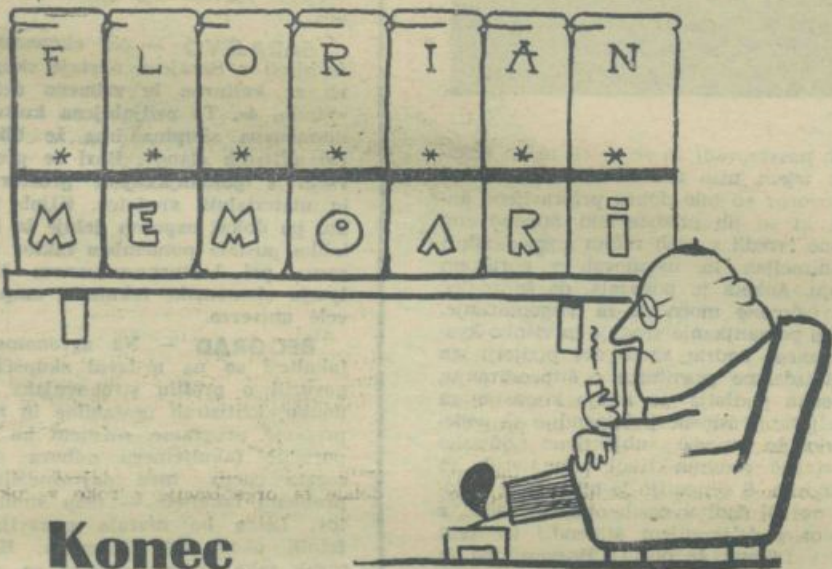
Miličnik se dobrohotno nasmehe.

»Katero številko si že rekel?«

»2244 na okroglo.«

»Dobro«, reče miličnik, »jaz grem, da ga poiščem, ti pa počakaj.«

Miloš Nikolić



Konec

Pričujoča zgodba je ena izmed tistih, ki jih zaradi grozljivosti niso dovolili prirediti Hitchcocku za televizijo. Zgodba pripoveduje o divjačini in lovu — posebne vrste. Da pa ne bi svojih bralcev po nepotrebnem razburjali, smo se odločili, da bomo zgodbo objavljali v nadaljevanjih. Tako bodo naši bralci po koščkih spoznali to najnevarnejšo divjačino in telefoni na klinikah in bolnišnicah za živčne zlo-me ne bodo zvonili.

Piše:

Richard Conell



»Strel s pištolo«, je zamrmral Rainsford in plaval naprej.

Deset minut kasneje je po določenem naporu zaslišal drug šum — najbolj dobrodošel, kar jih je kdaj slišal — mrmranje in renčanje morja, ki se lomi na skalnati obali. Bil je na skalah skorajda predno jih je zagledal. S preostalimi močmi se je izvlekel iz vrtinčastih voda. Nazobčane čeri so v nejasnosti štrlele pred njim. Vzpenjal se je, stopinjo za stopinjo. Sopihač je z obdrgnjenimi rokami zlezal na raven prostor na vrhu. Gosta džungla je segala prav do roba čeri. Kakšne nevšečnosti bi mu lahko prinesla ta zmešnjava dreves in grmičevja, ga sedaj ni zanimalo. Vse, kar je vedel, je bilo, da se je rešil pred sovražnikom — morjem in da je popolnoma moker. Z glavo naprej se je vrgel v goščavo in padel v najgloblji sen svojega življenja.

Ko je odprl oči, je po višini sonca ugotovil, da mora biti že pozno popoldne. Spanje pa mu je prineslo novo nevšečnost; lakota ga je neusmiljeno mučila.

»Kjer so strelji iz pištole, tam je tudi človek. Kjer je človek, tam je hrana,« je pomislil. Toda kakšne vrste človek bi mogel biti na tako zapuščenem otoku? Neprekinjena fronta džungle je obrobila obalo. Nobenega znamenja o kakšnem poskusu prehoda skozi goščavo ni videl; laže je bilo iti ob obali in Rainsford je zagazil v vodo. Nedaleč od mesta, kjer je zlezal iz morja, se je ustavil.

Neka ranjena stvar, očitno velika žival, je mlatila okoli v goščavi; videlo se je odlomljeno grmičevje; zaplata mahu na tleh je bila krvavo rdeča. Majhna, svetlordeča stvar nedaleč proč, je pritegnila njegovo pozornost. Na tleh je ležal prazen naboj.

»Dvaindvajset,« je rekel. »Čuden je. Gotovo je bila tudi velika živa žival. Gotovo se je zverina borila. Mislim, da so prvi trije strelji ranili posledovano divjačino, zadnji strel pa je padel, ko jo je našel in pokončal.«

Preiskal je tla in našel sled lovčevih škornjev. Vlekla se je vzdolž čeri, v smeri, v katero je šel. Vneto je hitel vzdolž čeri, smukajoč se med razmetanimi kamni; noč se je začela spuščati nad otok.

Mrzla tema se je črnkala nad morjem in džunglo, ko je Rainsford ugledal luči. Prišel je do njih, ko se je v krivini obrnil od obale. Njegova prva misel je bila, da je prišel v vas, kajti luči je bilo veliko. Toda v svoje veliko presenečenje je ugotovil, da prihajajo luči iz ene same velike stavbe, večnadstropne strukture s stolpiči, ki so moleli v temno nebo.

Njegove oči so zagledale obrise sijajnega gradu: sezidan je bil na strmih in s treh strani so ga čeri razmejevale od lakomnih ustnic morja.

»Čudež,« je pomislil Rainsford. Toda ni bil čudež; to je spoznal, ko je odprl visoka železna bodeča dvoriščna vrata. Tudi kamnite stopnice so bile dovolj realne: masivna vrata s tolkalom so bila dovolj resnična in vendar je v zraku viselo nekaj neresničnega.

Dvignil je tolkalo na vratih: zaječalo je, kot da ga ne bi še nihče uporabljal. Spustil ga je in zmrazilo ga je ob bobnenju, ki se je zaslišalo. Misli je, da sliši neke znotraj korake, vendar so vrata ostala zaprta.

Zopet je dvignil tolkalo in ga spustil. Potem so se vrata nenadoma odprla (nekdo je moral priteči in jih sunkovito povleči) in Rainsford je obstal v reki luči, ki je prihajala iz notranjosti in ga slepila. Prva stvar, ki so jo njegove oči zaznale, je bil največji človek, kar ga je Rainsford kdajkoli videl — gigantska postava atletskih ramen, s črno brado, ki mu je segala do pasu. V roki je moč držal pištolo z dolgo cevjo in meril Rainsfordu v srce.

Iz poraženega obraza je bolščalo vanj dvoje majhnih oči.

»Ne vznemirjajte se,« je rekel Rainsford z nasmehom, za katerega je mislil, da je razorožujoč. »Nisem ropar. Padel sem z jahte. Imenujem se Sanger Rainsford in živim v New Yorku.«

Grozeči pogled v očeh se ni spremenil. Revolver je meril vanj, kot da bi bil človek za njim kip. Nobenega znamenja, ki bi povedal, da je razumel njegove besede, ni dal. Tudi ni pokazal, da jih je

slišal. Oblečen je bil v uniformo, črno uniformo, ki je bila obšita z astrahanom.

»Jaz sem Sanger Rainsford iz New Yorka,« je Rainsford znova začel. »Padel sem z jahte. Lačen sem.«

Možev edini odgovor je bil ta, da je s palcem naperil pištolo. Takoj nato pa je videl, kako se je moževa prosta roka zganila k čelu v vojaški pozdrav, in videl je, kako je udaril s petami ter se postavil v pozor. Nek drug človek je prihajal po marmornih stopnicah, vzravnani in vitez v večerni obleki. Pohitel je k Rainsfordu in mu ponudil roko.

S kultiviranim glasom, v katerem je površen akcent dal preciznost in lahкотnost, je rekel: »V veliko zadovoljstvo in čast mi je, da vas lahko sprejem, Mister Sanger Rainsford, slavní lovec, na svojem domu.«

Rainsford je avtomatično sprejel človekovo roko. »Bral sem vaše knjige o lovu na snežne leoparda v Tibetu, vidite,« je začel razlagati. »Jaz sem general Zaroff,«

Rainsfordov prvi vtis je bil, da je mož izredno prijazen; in drugi — da je generalov obraz nekako originalen, s tančico obzirnosti. Bil je visok človek srednjih let. Lase je imel povsem bele, toda močne obrvi in vojaški brki so bili črni kot noč, iz katere je prišel Rainsford. Tudi njegove oči so bile črne in zelo široke. Imel je široke ličnice in temen obraz, obraz človeka, ki je navajen ukazovati, obraz aristokrata.

Ko se je obrnil k možu v uniformi, je napravil z roko znamenje. Velikan je spustil roko, v kateri je držal pištolo, in s pozdravom odšel.

»Ivan je nenavadno močan fant,« je rekel general. »Ima pa to nesrečo, da je gluhi in nem. Preprost fant, toda bojim se, da je nekoliko divji.«

»Ali je Rus?«

»Kozak je,« je rekel general in se zasmeljal.

»Tudi jaz sem,« je pristavil.

»Pojdite,« je rekel. »Ne bova stala tukaj. Govoriva lahko tudi kasneje. Sedaj potrebujete predvsem obleko in hrano. Dobili boste vse.«

Se nadaljuje

Najnevarnejša divjačina 2



SKUPŠČINA KLUBA GORIŠKIH ŠTUDENTOV

Javno podeljevanje štipendij

V četrtek, 8. novembra, so se zbrali goriški študentje na redni skupščini, da bi pregledali opravljeno delo in poiskali nove smernice za bodoče delo. Po udeležbi ter resnem in delovnem tonu je skupščina prekosila vse dosedanje.

Poročilo predsednika kluba Srečka Beričiča je zajelo vse važnejše probleme v dosedanjem delovanju. Klub je v preteklem letu organiziral več pomembnih akcij: sestanke s štipendisti in štipenditorji po občinskih sekcijah, več športnih sre-

čanj, smučarski tečaj, pohod po partizanskih poteh, literarne in družabne večere itd.

Kakor poročilo, tako je tudi večina diskutantov posvetila mnogo pozornosti vprašanju štipendiranja in kadriranja. Sestanki štipenditorjev in štipendistov v okviru vseh štirih občinskih sekcij so uspešno načeli to vprašanje, čeprav ta posvetovanja niso povsem uspela, ker štipenditorji, razen predstavnikov ObLO, načeloma niso razumeli nujnosti in važnosti

takih posvetovanj in se le-teh razen nekaterih izjem niso udeleževali. Osnova teh razgovorov so bile dobro pripravljene ankete, ki so jih predstavniki štipendistov osebno izvedli v vseh večjih gospodarskih organizacijah in ustanovah v goriškem okraju. Anketa je pokazala, da še zdaleč niso izčrpane možnosti za štipendiranje. Veliko pomanjkanje srednje in visoko kvalificiranega kadra; samo dve podjetji sta imeli izdelane pravilnike o štipendiranju, le redka podjetja pa imajo komisije za podeljevanje štipendij. Štipendije se podeljujejo še preveč subjektivno, odvisno od stališč vodilnih ljudi v podjetjih in ustanovah. S simpatijo je bil sprejet predlog, naj bi tudi v naših občinah začeli z javnim podeljevanjem štipendij (o tem smo v Tribuni že pisali). Razveseljivo je dejstvo, da se omenjena posvetovanja niso izčrpa samo v zahtevi po višjih štipendijah. Štipendisti in predstavniki občin so opozorili na vrsto problemov in prispevali mnogo uporabnih sugestij. Naj naštejemo le nekatere od teh: večja povezava s prakso, obvezno opravljanje prakse v domačem podjetju (kjer to študij zahteva), diplomanti bi lahko prevzemali diplomske naloge pri svojem podjetju, štipenditor bi moral izvajati strogo kontrolo nad delom svojega štipendista, kajti le tako bodo sredstva, ki jih nalaga podjetje v njegovo izobraževanje, rentabilno naložna. Opozorili so na mnoge napake v gledanju posameznih podjetij (beri vodilnih uslužbencev) na štipendije in štipendista. Štipendija ni podpora, ki jo podjetje naloži v nebogijene bruca. Denar je ob pravilnem nadzorstvu in usmerjanju zelo koristno naložen. Brez dobrih strokovnjakov naša podjetja ne bodo mogla konkurirati ostalim, zlasti ne s proizvodi za izvoz. Mišljenje, da bodo nove generacije izpodrinile starejše, zaslužnejše kadre, je povsem cehovsko in ne vodi nikamor. Zlivanje mladih kadrov s starejšimi je osnovno gibalno pospešene evolucije. Zato nam izkušeni mojstri ne bodo nič manj potrebni. Gre le za pravilno delitev dela in sistematizacijo delovnih mest, tako da bo vsak posameznik in celotni delovni kolektiv dal od sebe največ, kar zmore. Kreditiranje kot osnova materialne pomoči študentu je za študente povsem nesprejemljiv, smo pa za vsako primerno kreditiranje kot dopolnilo štipendiranju. Ne moremo dovoliti, da bi še manj študentk in študentov prišlo iz kmečkih in delavskih vrst. Tudi nagrajevanje po študijskem uspehu kot dopolnilo k štipendiranju, si vse prepočasni utira pot v naša podjetja. V bodoče bo treba še veliko več takih sestankov in posvetovanj. Poiskati bo treba način, kako pritegniti čim več štipenditorjev, v prvi vrsti pa vse štipendiste. Le s takimi delovnimi srečanji bomo lahko odpravili marsikatero napako in občutno zmanjšali potrebnost in obseg nekoristnega šušljanja med seboj. Prepričan sem, da se rezultati posvetovanj že jasno kažejo, letošnja skupščina pa bo lahko služila s svojimi sklepi in predlogi za vsestransko sodelovanje članov kluba s prakso na terenu.

Razveseljivo je tudi, da so se skupščine kluba v letošnjem letu udeležili tako polnoštevilno predstavniki družbenega in političnega življenja občin in okraja, saj je skupščini prisostvovalo 15 gostov.

Od Maribora

MARIBOR — Kulturne prireditve v okviru brucovskih prireditev so za nami. Dosegle so le polovičen uspeh, ker kljub dobremu obisku na večini predstav ne more nič odtehtati praznine v Union-ski dvorani na koncertu Akadem-skega pevskega zbora »Vinko Vodopivec«. Med drugim je v okviru prireditev predaval Bogo Teply o Mariboru, študentje pa so imeli izvenabonmajske predstave »Pohujšanja v dolini Sentflorjanski«.

ZAGREB — Predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić je pred dnevi obiskal pravno fakulteto v Zagrebu, kjer se je s funkcionarji ZŠ pogovarjal o novi ustavi. Tovariš Stambolić je tudi odgovarjal na vprašanja v zvezi z ustavo.

SPLIT — V Splitu se je sestal koordinacijski odbor Zveze študentov splitskih fakultet. Sestanka so se udeležili tudi predstavniki iz Dubrovnika in Šibenika. Obravnavali so organizacijske spremembe v organizaciji ZŠ, ki so posledica vse večjega razvoja šolstva v Dalmaciji.

SARAJEVO — Na ekonomski fakulteti v Sarajevu obstaja skupina za kulturno in zabavno delo, »Studio 4«. Ta priljubljena kulturno-zabavna skupina ima že blizu 150 aktivnih članov. Bori se predvsem s pomanjkanjem prostorov in materialnih sredstev. Kljub temu pa dokaj uspešno deluje in bo lahko postala pomemben faktor ne samo pri kulturno-zabavnem življenju ekonomske fakultete, ampak cele univerze.

BEOGRAD — Na agronomski fakulteti so na nedavni skupščini govorili o profilu strokovnjaka, o pouku, kritizirali nestabilne in neprecizne programe, medtem ko je poročilo fakultetnega odbora obsegalo enega med najvažnejšimi problemi fakultete — osip študentov. Letos bo moralo ponavljati letnik okoli 500 študentov. Kot vzrok tako slabega uspeha so navajali pomanjkanje učbenikov.

do Skopja

DRAMSKI ABONMAJI RAZPRODANI

Študentje še vedno prihajajo na »Akademik« sprasavat za dramskimi abonmaji. Vendar je njihova pot zastoj; prišli so namreč že prepozno. Zato jih na »Akademiku« odslavljajo praznih rok. Dramski abonmaji so že razprodani. Razprodali so jih v manj kot dveh tednih.

Tako velikega zanimanja za abonmaje pri študentih že dolgo ni bilo. Študentje so čakali na »Akademiku« prav v vrstah, da bi prišli do njih. Prvi abonma je bil zaradi tega takorekoč takoj razprodan. Zaradi takšnega zanimanja je Drama dala študentom na voljo še en abonma, a je tudi ta že po nekaj dneh pošel. Tako bodo sedaj študentje kar dvakrat napolnili dvorano Drame do zadnjega kotička, kar pomeni, da si bo abonmajske predstave v Drami ogledalo približno 1100 študentov. Ta številka pa je zelo vzpodbudna in pomeni velik uspeh te »Akademikove« akcije.

Cene abonmajske vstopnice imajo 50 odstoten popust; v teku abonmaja si bodo študentje ogledali kar sedem predstav. Torej eno predstav več kakor lani.

Tribuna - glasilo Zveze študentov
— Izdaja univerzitetni odbor ZSJ —
Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Jože Sušmeij; glavni urednik Niko Tičar — Uredništvo in uprava, Tribuna Poljanska 6/II, telefon 30-123 — tekoči račun 600-14/3-567 — Letna naročnina 400 dinarjev, posamezni izvod 20 din — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Tisk: CP Delo, Ljubljana Tomšičeva 1, tel. 23-523

tribuna

V Lajovčevi dvorani akademije za glasbo v Ljubljani je bila 6. novembra redna letna skupščina AG. Skupščina je izredno uspela. To nam potrjuje tudi veliko število prisotnih in razgibana diskusija.

V diskusijo, ki je obravnavala široko problematiko akademije za glasbo, je posegel tudi rektor, prof. Karlo Rupel. Dotaknil se je problemov in težav, s katerimi se srečuje uprava akademije predvsem zaradi pomanjkanja prostora. Prav tako je govoril o stopenjskem študiju in dejal, da bo akademija za glasbo v bližnji prihodnosti organizirala tretjo stopnjo študija, za katero je med slušatelji akademije veliko zanimanje.

Študentje so v svojih diskusijah obravnavali problematiko vadbe, pomanjkanja skript in vprašanje odnosa profesor — študent. Nadalje so ugotovili, da se študentje med seboj ne poznajo in so zato predlagali, da bi na akademiji organizirali razne oblike družbenega življenja. Za rešitev nekaterih problemov pa so predlagali tesnejše sodelovanje med profesorji in študenti.

T. J.

Sodelovanje profesorjev in študentov- rešitev problemov